

DÁTUM

1989 · VII · 27 · CSÜTÖRTÖK

I/72.

» S MOST A DOLOGRA «

ÁRA: 4,80 Ft

„...Lábuk vastagra dagadt, majd meghaltak...”

(Írásunk a lap 5. oldalán)

Fogyasztók Országos Tanácstalansága

Egyszer volt, hol nem volt, volt egyszer egy parlamenti ülés. Ezen az ülésen egyszer csak felállt egy tűzröplőtartó menyecske — ha jól emlékszem, borsodi képviselő —, és arra próbálta rávenni a honatyákat és honatyákat, ugyan hozzanak már törvényt a minőségellenőrző intézetek függetlenségéről. Az utóbbi időben ugyanis oly' nagy méreteket öltött — ezt a példát hozta — az élelmiszer-előállítók és a termékek minőségét ellenőrzők összefonódása, hogy a nagy „picipacsiban” elsikkad a fogyasztók érdeke. Ne a gyártóktól függenek hát anyagilag és egyéb, kevésbé látványos, de szintúgy hatékony módon az ellenőrök, legyen ez fordítva: rettegjen a termelő attól, hogy vagy kap forgalmazási engedélyt egyre silányabb termékére — vagy nem.

Ugy tűnt fel számomra, hogy a képviselő arca egyre jobban kipirult, talán még a szeme is csillogóbb lett, ahogyan igazán teljes tudatában érvelt a fogyasztók érdekei, a mi érdekeink mellett...

Szavait — bosszantott ugyan, de meg nem lepett — gyér taps követte, ami az Országgyűlés jelenlegi összetételét tekintve a tökéletes értetlenséggel egyenlő. Bár az is lehet — legyünk jóindulatúak —, hogy csak azok tapsoltak, akik egy szót sem értettek a felszólalás lényegéből...

Volt azonban valaki, aki azonnali szólamra jelentkezett. Még hozzá egy másik menyecske! E pillanatban úgy tűnt, mégiscsak sikerült megfodrozni azt a bizonyos állóvizet... E fölött érezett örömet még meg sem ízelhettem igazán, mert szinte azonnal keserűség költözött a helyébe. Az előtte szólónál némiképp éltebb és „tapasztaltabb” — de az elmúlt negyven év politikai életéből mindenképpen kistafirozottabb — asszonyág ugyanis, meg sem várva, hogy megérkezzék hozzá a mikrofon, odarohant a hozzá legközelebb eső „szőcsőhöz” és bekiáltotta: — Csak annyit szeretnék mondani, hogy a vásárlók érdekeit harmincöt éve védi a Fogyasztók Országos Tanácsa! Meg is látszik. Ezt már én teszem hozzá. Sajnos, a matróna nagyobb tapsot kapott, mint az előtte amazon, de ha csak mondandója demagóg tartalmát tekintjük, ezen sincs semmi csodálkozni való. Mint ahogy azon sem, hogy a t. Ház végül is egy emberként úgy ítélte meg a kérdést, hogy a legeslegjobb az lesz, ha minden marad a régiben. Dehogyan van nekünk szükségünk efféle „nyugatis” minőség(és érdek!)védő szervezetekre, amelyek még egész gyárakat is képesek volnának bezárni, ha azok tesznek a fogyasztók érdekeire!... Ez a történet a minap jutott eszembe, amikor vásároltam egy gyerekágyat, ezerkilencszáz kemény forintért. (Ha kiadjuk kemény, ha kapjuk puha, de ez egy másik mese...) A minőségi tanúsítvány szerint ugyanis „Melinda” jobbára „kiváló, de leginkább „kitűnő” minőségi jegyekkel rendelkezik. Ezzel szemben két rögzítőcsapja a kicsomagolás pillanatában (kicsomagolni pedig csak otthon szabad!) törött, a hozzá mellékelte nyolc csavarból pedig három nem csavarodik. Persze, nem vittem vissza az ötven kilométerre levő DOMUS áruházba, hanem levágtam három darab húsz centiméteres drótot és összedrótoltam. Most „Melinda” nem szép, de stabil.

Valószínűleg máskor észre sem veszem, de mivel ugyanezen a napon történt, a szokásosnál jobban megviselt, hogy egy frissen vásárolt gyermekhintó műanyagkötélzetéről (otthon!) kiderült, hogy fényérzékeny(!), ezért csak zárt helyen ajánlatos használni és nem a kertben, ahová vettem. Szóval, most nemcsak háromhónapos Fannikámban gyönyörködhetem, hanem az ágy sarkában éktelenkedő drótszálban is, és ha kisüt a nap, rohanok be a hintával a lakásba, nehogy megfeketedjen, vagy mittudomén, szétrohadjon a kötele és leszakadjon a bűdös köllök alatt, aki ilyen esetekben fűlértőn üvöltöni szokott...

Hát így védi érdekeinket évtizedek óta a Fogyasztók Országos Tanácsa. Hitel, Akarattal, Eredményesen. Valóban kar lenne változtatni a jelenlegi rendszeren. Még a végén mi járnánk jobban. Es ez már tényleg mesébe illő lenne...

Lékö Sándor

„Ceausescu

elmebeteg,

efelől

nincs

kétségem”

— mondja a volt amerikai nagykövet

David Funderbunk ma az USA Észak-Karolina államában él, de amolyan „utazó, volt nagykövet”. Utazik, mert az Egyesült Államokban híveket akar szerezni politikájához: hogy elszigetelhesék Romániát, pontosabban a Ceausescu-rendszert. Funderbunk négyéves bukaresti tartózkodás után lemondott az amerikai nagykövetségről. Nem az volt a fő ok, hogy hiányzott az áram, a meleg víz. Nem értett egyet azzal, ahogyan Reagan elnök támogatta Ceausescut. Megpróbálta meggyőzni az amerikai vezetőket, de hiába. A tudós-politikus, aki az akadémiai pályáról tért át a diplomácia útvesztőibe, szenátor akar lenni. Így a washingtoni Kongresszusban is hangoztathatja majd nézeteit, amelyek a Magyar Televízió Külpolitikai Szerkesztősége ripiterének, Besztercei Gábornak mondott el.

— Kezdjük a nyolcvanas évek történetével. Ön a nyolcvanas évek elején érkezett Bukaresztbe. Mit látott?

— Hadd mondjam el, hogy először 1971-ben jártam Bukarestben, diákként és aztán még négyszer az 1970-es években. Ugy látszott, valahányszor Romániába megyek, a helyzet egyre rosszabb. Az emberek életszínvonala romlott. Fokozódott az üldöztetés, egyre katasztrofálisabban bántak az emberi jogokkal. Tehát 1981-ben érkeztem amerikai nagykövetségként és 1985-ben távoztam. Az életkörülmények drámaian romlottak ez alatt a négyéves időszak alatt...

— Hogyan magyarázza ezt a jelenséget?

— Nos, persze a legjobb magyarázat az, hogy Ceausescu örlött...

Baján másképpen emlékeznek (II.)

Bobek Károly gyilkos volt, nem forradalmár

Az egykori tanácselnök is így vélekedik

— Losonczy Géza koporsója mellett álltam díszőrséget, amikor Mensáros László sorolva a hősokeket, az áldozatokat, huszonnolcadikként Bobek Károly nevét említette. A megdöbbenéstől szólni se tudtam, igaz, akkor nem is lehetett volna, de nagyon bántott, hogy ezt az alávaló gyilkost is közénk sorolták. Még ott a temetésen eldöntöttük néhányan, akik ismerjük Bobeket, hogy minden fórumon tiltakozunk ellene,

hogy a forradalmárok között emlegessék. — Az idős ember még mindig alig leplezetlen indulattal beszél, miközben tények, dokumentumok, korabeli jegyzőkönyvek és újságcikkek bemutatásával igazolja állítását.

*

A belvároshoz közeli, mégis falusias, csendes a bajai Petőfi Sándor utca. Dr. Vágvolgyi Ferencről eddig csak annyit

tudtam, hogy 1956-ban öt választották meg a városi tanács elnökévé, hogy a néhány napos elnökségért lényegesen hosszabb börtönbüntetést töltött le.

A nyugdíjas orvos itt, a Petőfi Sándor utcai lakásában írja emlékiratait, gyűjti a korabeli dokumentumokat, — és mint ő mondta — ezzel a munkával nem a bosszút, a számonkérést,

folytatás a 3. oldalon

Kétszáz éves a mezőberényi német evangélikus templom

„Ein feste Burg ist unser Gott”

A templom bicentennáriumi újraszentelésének ünnepségeiről szóló tudósításunkat a 4. oldalon találhatják

folytatás a 2. oldalon

Kecses kocsik csúcsidőben

Magánforgalomban tavaly egész évben csupán körülbelül 10 ezer személyautó érkezett az országba. A vámítétek év eleji kedvező változása hatására az első félévben már mintegy 20 ezer nyugati személyautót hoztak be a magyar állampolgárok. Naponta 100–150 autó érkezik ilyen módon az országba. (Mint ismeretes, január óta a négyévesnél nem idősebb 1600 köbcéntiméteresnél nem nagyobb benzín üzemelésű és a maximum 2000 köbcéntiméteres diesel meghajtású személyautókra 10 százalékos vámot számítanak.) Így jelentősen megnövekedett a gépkocsik vámkezelésével foglalkozó Vám- és Pénzügyőrség szakembereinek munkája. Sokszor előfordul torlódás, az ügyfelek az ügyintézés lassúságára panaszkodnak.

A Vám- és Pénzügyőrség Országos Parancsnokságán Balogh György vezérőrnagy elmondta: a torlódás általában hétfőn és kedden, főleg a délelőtti órákban tapasztalható. Délutánonként, sőt a hét utolsó munkanapján kevés az ügyfél. Ennek az a magyarázata, hogy a vásárlók többsége a hét végén hozza haza az új autót, és a hét első napjaiban keresi fel a vámkezelő helyet. Az úgy kialakult csúcspontokat természetesen nem győzik a hivatal szakemberei, de ezekre az időszakok rohamokra nem is lehet felkészülni. Például a budapesti Gváányi úti vámkezelő-helyen csu-

pán délelőtt nagy a tömeg, délután szinte alig akad ügyfél. Hasonló a helyzet az ország vidéki vámkezelő helyein, Győrött, Zalaegerszegen, Pécsen, Szegeden, Debrecenben és Miskolcon. Vidéken reggel 7-től este 7-ig tartanak szolgálatot. Naponta azonban csak 30–40 személy vámolttatja autóját. Délután 3 órakor pedig gyakorlatilag — ügyfélistában — már nincs ügyintézés a hivatalokban.

Csúcsidőben nagymértékben lassítja a munkát, hogy az ügyfelek papírjai hiányosak, sokszor nem rendelkeznek a

vásárlást igazoló számlákkal. Az is gyakori eset, hogy nincsenek rendben a gépkocsi átírást bizonyító papírok. Olyan esetben, ha a kirótt vám nem haladja meg a 100 ezer forintot, az ügyfélnek helyben kell fizetnie.

Sokan azonban erre nem készülnek fel, és nem rendelkeznek elegendő készpénzzel. Balogh György ezért arra hívta fel a külföldön autót vásárlók figyelmét, hogy előzetesen pontosan tájékozódjanak arról, milyen papírok, igazolások szükségesek a gépkocsival

Vegyí vegyesvállalat

A Forte a szovjet Objektívval

Pozifort néven színes filmek előhívására magyar–szovjet vegyesvállalatot alapított a váci Forte, a leningrádi Fényérzékes Anyagok Gyára, az ugyancsak leningrádi Objektív Szolgáltató Szövetkezet, valamint a Chemolimpex Külkereskedelmi Vállalat.

A magyar–szovjet vegyesvállalat keretében Leningrádban színesfotó-laboratórium kezdte meg a működését. A 950 ezer rubeles, azaz 27,5 millió forintos induló vagyonnal rendelkező vegyesvállalat létrejöttéhez a magyar Forte (35 százalékos részesedéssel) a gépeket és a technológiát, a szovjet Pozitív Fényérzékes Anyagok Gyára pedig az épületeket és az

infrastruktúrát adta. A szovjet Objektív Szolgáltató Szövetkezet a lakossági és a közületi filmek begyűjtését vállalta, míg a Chemolimpex — egy százalékos részesedéssel — készpénzzel szállt be az üzletbe.

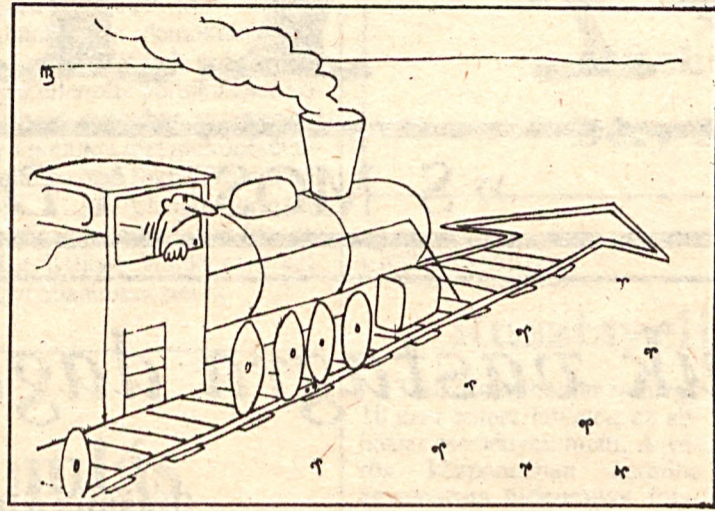
A vegyesvállalat révén a Szovjetunióban bővül az eddig fehér foltnak számító színesfilm-hívás lehetősége, míg az alapító magyar alapanyagokat kap. A vegyesvállalat tervezett éves árbevétele 1 millió rubel, amelyből a szétosztható nyereség várhatóan 350 ezer rubel (9,45 millió forint) lesz. A számítások szerint a vegyesvállalati befektetés három év alatt megtérül.

A MÁV-on vontatták...

Sínek, vagonok, tonnák

Az év első hat hónapjában összesen 114,5 millióan utaztak vasúton, csaknem 4 százalékkal többet, mint egy évvel korábban. A tervehz képest még kedvezőbb az eredmény, hiszen a vasút arra számított, hogy 12,5 százalékkal kevesebben veszik igénybe a vonatokat.

Különösen figyelemre méltóan emelkedett a MÁV nemzetközi személyforgalma. A szocialista országokba 30 százalékkal utaztak többet, mint az elmúlt év hasonló időszakában, a nyugati vonalakon azonban még ennél is nagyobb arányú a növekedés: csaknem 50 százalékkal nőtt a forgalom.

Szabad a gazda(g szaudi)

Marcosnak markolt milliókat

10 millió dolláros óvadék ellenében szabadlábra helyezik Adnan Kashoggit, a híres-hírhedt szaúdi üzletembert, ha elfogadja, hogy — mint a New York-i ügyészség indítványozza — olyan elektronikus karkötőt viseljen, amellyel ellenőrizni lehet minden lépését.

Kashoggit egy időben a világ legzsidogagabb emberének tartották. Bukását az okozta, hogy kiderült: segédkezett Fer-

dinand Marcosnak és feleségének, Imeldának a Fülöp-szigetek-i államkassza mintegy 100 millió dollárjának elcsikkasztásában. Marcosék az ő nevén vettek meg több híres műkincset, köztük egy El Greco és egy Rubens-képet, továbbá négy ingatlant Manhattanben.

Kashoggit a múlt héten adta ki Svájc az Egyesült Államoknak.

A korábbiánál többen utaztak gyorsvonaton, az első osztályú kocsikat pedig hosszabb utakra vették igénybe, mint tavaly. Az átlagos utazási távolság kis híján elérte az 50 km-t, ez mintegy 3 százalékkal haladja meg az előző évit.

Az áruszállításban — s első sorban a belföldi forgalomban — tovább csökkent a forgalom. Összesen 50 millió 703 ezer tonnányi áru utazott a vagonokban, 4 százalékkal kevesebb, mint tavaly ilyenkor. Ez összefügg a népgazdasági teljesítmények alakulásával. A belföldi forgalomban az átlagosnál nagyobb arányú a csökkenés: 28 millió 695 ezer tonna árú adtak fel vasúti szállításra, ez csaknem 8 százalékkal maradt el a tavalyitól. Ez azt jelenti, hogy 2,4 tonnával kevesebb áru került a belföldi vasúti forgalomba. A legjelentősebben a tömegáruk mennyisége csökkent. A tavalyinál 282 ezer tonnával kevesebb szenet, 295 ezer tonnával kevesebb követ, 387 ezer tonnával kevesebb meszet szállítottak az első félévben.

Kedvezően, s a népgazdasági tervekkel összhangban alakult a vasút nemzetközi áruszállítási teljesítményei. Az exportforgalomban 5 millió 825 ezer tonna árut szállított a vasút, ez csaknem 9 százalékkal több a tavalyinál. A MÁV szakemberei arra számítanak, hogy az őszi és az év végi export-szállítási hajrá következtében tovább nő a forgalom. A vasút 10,6 millió tonnányi importártút szállított, ez megegyezik a tavalyival, a tervezett azonban 2 százalékkal felülmúlja. A tranzitáruk mennyiségében (6,2 millió tonna) kis mértékű csökkenés figyelhető meg, ám a tervek 2 százalékkal ez az eredmény is meghaladja.

Éhségstrájk — engedéllyel

Megtörrik a török követ?

Az éhségstrájkoló hétfő óta áll Szófiában a járdán a török nagykövetség épülete előtt. Sárga ellenzós sapkában, lilá pólóban, kopott farmerban. Vállára a filctollal írva: itt folyik a Bulgáriában tanuló ciprusi diákok éhségstrájkja! A bolgár nyelvű felirat alatt újabb kartonpapír, rajta angolul: éhségstrájk az Ózal-Denkans féle agresszív politika ellen! Szófiában nem mindennapi látvány egy éhségstrájkoló. A forgalmas Tolbuhin sugárút járőkelői megtorpannak a sötét napszemüveget viselő, borostás arcú fiatalember előtt. Vanak, akik virágkal kedveskednek neki, vannak akik néhány szót szólnak hozzá.

A fiatalember készségesen nyilatkozik. Elmondja, hogy Georgiosz Sztratisznak hívják, 23 éves, a szófiai egyetem biológia-szakos hallgatója.

Famagusza környékén nevelkedett, amikor 1974-ben a török inváziós csapatok elől szüleivel Ciprus déli részére menekült. A gimnázium elvégzése után 26 hónapos katonai szolgálatot teljesített, majd egy évig szállodai pincérként dolgozott. Három évvel ezelőtt érkezett Bulgáriába a ciprusi kormány ösztöndíjasaként. „Nem vagyok naiv” — válaszolja, amikor arról érdeklődöm, miért választotta a tiltakozásnak e szokatlan formáját. „Tudjuk, hogy akciónk nem befolyásolja a török vezetést; nem is számítottunk arra, hogy a török nagykövetség alkalmazottai törődni fognak velünk. Ezzel az akció-

val fel akarjuk hívni a közvélemény figyelmét arra, hogy Ciprus 15 év óta kettészakított, s mi, ciprusi görögök egy érvénytelen határvonal miatt nem utazhatunk országunk északi részére. (A török inváziót követően a szigetország északi részén kikiáltották az úgynevezett észak-ciprusi Török Köztársaságot, amelyet Törökországon kívül egyetlen állam sem ismert el.)

Georgiosz elmondja, hogy akcióját már szombaton megkezdte, de külföldi lévén nem tudta, hogy a tiltakozó akciók megtartásához Bulgáriában külön engedély kell. Így aztán néhány óra után be kellett fejeznie első akcióját, majd két nap múlva, a megfelelő engedély birtokában strájkba léphetett. Elmondja, hogy az éhségstrájkot azért hirdették meg, mert néhány nappal ezelőtt Ciprus északi részén tüntetőket vettek őrizetbe. A strájkot meghatározatlan időre hirdették meg, mindaddig, amíg valamennyi előállított szabádon nem engednek a török hatóságok.

Georgiosz örömmel újságolja, hogy kedde két személy kivételével visszanyerte szabadságát valamennyi lefogatott. Arra számít, hogy péntekre mindenként szabadon engednek, s így ő már szombaton hazarepülhet vakációra. Addig a járdán áll, csak vizet iszik és vitamintablettákat fogyaszt.

Keller Tivadar (Szófia),
MTI-Panoráma

„Ceausescu elmebeteg, efölül nincs kétségem”

folytatás az 1. oldalról

van valami gazdasági fejlődés, az mind Ceausescunak köszönhető. És minden haladás. De meg kell állapítanom, hogy uralma alatt túl sok fejlődés nem volt, hiszen ami ott van, az gazdasági katasztrófa. Am ő azzal érvel, hogy amit mégis elértek, az az ő lángelméjének és kemény munkájának, áldozatvállalásának köszönhető. Ezért függetlenül attól, hogy Romániában milyen nehéz az élet, ő azt mondja, hogy az ő gyerekkorában, a negyvenes években, meg a harmincas években sokkal rosszabb volt. Tehát az emberek valójában mindent neki köszönhetnek.

Tehát Ceausescu alapvetően sztálinista a legrosszabb fajtából. Olyan, aki komolyan gondolja, hogy át akarja rendezni a társadalmat alapvetően azért, hogy őt és családját szolgálják, imádják. Az egész Ceausescuklánra kiterjesztette a személyi kultuszt. De ezt az ideológiát torzított változatban arra is felfhasználja, hogy igazolja, ésszerűvé tegye a nép fölötti totális ellenőrzést. Ezzel magyarázható például az, hogy miért gondolja, hogy feltétlenül szükséges minden parasztot, gazdát, munkást elszakítani mindattól, amit a múltból ismer, legyen az kultúra, vallási meggyőződés, vagy család. Ezért pusztítja el a temetőket, a templomokat, a házakat, a műemlékeket, mindent, ami a múlt történelméhez, kultúrájához, a Nyugathoz, Európához, a civilizációhoz kapcsolódik. Mindezt felszámolja és az embereket kis betonkockákba zsúfolja, olyan lakások-

ba, ahol az ellenőrzése alatt állnak és teljesen tőle függ, van-e annival, fűtés, villany, víz és minden egyéb.

Szerintem így kell uralkodni, ellenőrizni és engedelmségre kényszeríteni mindenkit a társadalomban. Ez nagy tragédia a XX. században.

— Bizonyos értelemben hatással volt Önre? Hiszen említette, hogy Ceausescu elsősorban az amerikaiakat igyekszik befolyásolni.

Én gyanakvó voltam

— Mondjuk úgy: az első alkalommal, amikor az ember találkozik vele, nagyobb hatást gyakorol rá. De ha ismételt találkozik vele ez a hatás gyengül, hiszen kiderül, hogy ugyanazt a közeledési módot ismétli, amely az első alkalommal még normálisnak tűnhet, mert a látogatónak még új.

— Milyen ez a közeledés? — Pszichológiai megközelítés. Igyekszik elérni, hogy a látogató bűnösnek érezze magát. Védekezésre kényszeríti az embert és igyekszik rátapintani arra, ami szerinte az illető személynek fontos...

— És amikor első alkalommal találkozik, sikerült neki?

— Velem nem, hiszen én életem családoknál Romániában, akik elmondták, milyen kártékony, micsoða szörnyeteg, mit tett, hogy tönkretette az ország népét. Én tehát nagyon gyanakvó voltam és Ceausescu már kezdetől fogva nagyon faszott. Nos, csak azt akarom mondani, hogy Ceausescu első találkozásakor jó előadást rendez.

— Szerintem az az alapkérdés, hogy Románia hogyan teremtette ki ezt a vezető, és az,

hogy hogyan tudna megszabadulni tőle?

— Szerintem Ceausescu a rendszer logikus terméke. A gyakorlatban a kommunista rendszernek ez a legrosszabb oldala. Hiszen, ha hatalomra juthatott Sztálin vagy Kim Ir-Szen Észak-Koreában és Pol Pot Kambodzsában, akkor miért ne lett volna esélye Ceausescunak is, aki megszerezte a teljes uralmat az emberek fölött. A második világháború után a sztálini éra Romániában sikerrel terrorizálta az embereket, megfélemlítette és nagyfokú engedelmségre kényszerítette őket. Így tehát Ceausescu most már építhet erre a sztálinista rendszerre abban, hogy totális ellenőrzésre tegyen szert és hogy még inkább megnyomorítsa az embereket. Szerintem a román népek a határokon kívül élőkkel együtt tenniük kell valamit azért, hogy megszabaduljanak nemcsak Ceausescutól, hanem annak a lehetőségétől is, hogy még egyszer megszerezze a hatalmat egy Ceausescu.

— De hogyan? Kik és mit tegyenek?

Meg kellene vonni tőle a támogatást

— Ez nagyon nehéz kérdés. Nekem, mint kívülről állóknak nagyon nehéz erre válaszolnom, csak azt mondhatom, hogy jó lenne az országban belül mind többet nagyobb bátorságot tanúsítanának.

Voltak merész emberek, és sokan bátrak azok közül is, akik elmenekültek az országból. De az országon belül több embernek kellene készen állnia arra, hogy bátran fellépjen és

kinyilvánítsa szembenállását. Hasonlóképpen kell tennünk nekünk itt Nyugaton is. Mert mi nem a Népet támogattuk, hanem Ceausescu rezsímjét. Ez a Nyugat szempontjából tragikus: Ceausescu részben azért tudott hatalmon maradni, mert az Egyesült Államok, a nyugatnémetek, az angolok, a franciák támogatták és segítettek. Meg kell értenie valamennyiünknek, hogy ez nem célravezető módszer, hogy minden támogatást meg kell tőle vonni, el kell szigetelni, meg kell mutatni a világnak, hogy ez az ember szörnyeteg, és valójában szankciókkal és más gazdasági intézkedésekkel kell büntetni. Ezt kell tenni. A nyugati világunk össze kell fognia és azt a politikát kell követnie, hogy nem támogatja Ceausescut.

— Később, 1985 után visszatért Romániába?

— Azóta nem. Engem is nemkívánatos személynek nyilvánítottak Romániában. Nagyon veszélyes lenne visszatérnem amiatt, amit Ceausescutól és rendszeréről mondtam. Ugyanis ez a nagyhatalmi rezsím az egész lakosságot engedelmségre kényszeríti. Az emberek gyakorlatilag 24 órán át azzal foglalkoznak, hogyan szerezhetnek némi enni-nyalót maguknak. Romániában azért dolgoznak olyan keveset és rosszul, mert a legtöbb ember kénytelen valami enni-nyaló után kutatni, megvesztegetéssel, hazugsággal, csalással. Ilyenné teszi az embert az a korrupt és hanyatló rendszer, amely szörnyű pusztítást végez az emberek lelkében, szívében, szellemében. De mint reménykedő ember elmondhatom: 1981 és 1985 között a helyszínen figyeltem meg, hogy mitől fél a legjobban Ceausescu: ő az emberektől fél. (MTI-Press)

Coli, a bányász (3.)

— Esztergomból a váci börtönbe kerültem. Itt sok ötvenhatos volt. Nagyon jól összejejt a gárda, és nagyon nagy egységben voltunk. Ma is megborzongok, amikor eszembe jut az esti ének. Zengett-zúgott az egész épület. A fegyőrök nem tudtak semmit se csinálni ellene. Pedig volt mit hallgatni nekik, mert jó vastagon voltak megszerkesztve a strófák. Nagyobb részt én csináltam a verset, de nevezheted legújabb kor népdalnak is. A „Krasznahorka büszke vára” dallamára énekeltek: „Váci börtön komor háza / ráborul az est homálya / a cellákból késő este / rabsóhájak szállnak messze. / Messze, messze szabadságba / szeretetünk otthonába. / Harcosai itt szenvednek / hős Maléter ezredeknek. / Corvin-közből az ősi szél / dicsőségről, harcról mesél. / Itt harcoltak, itt vérezték / katonái Maléternek. / Az országnak büszke háza / Kádár Jani vértanyája. / Magyar népek árulója, / szovjeteknek talpnyalója. / Vigyázz, vigyázz Kádár János, / a magyar nép sírva átkoz. / A magyar nép régi vágya / kis hazánknak szabadsága / októbernek dicső fénye, / októbernek szép reménye / jött vissza még egyszer hozzánk / szabad lesz még magyar hazánk.” Elképzelted, hogyan szólt a nóta, amikor minden cellában énekeltek.

A legnagyobb és legerősebb kifejeződése az egységnek 1960-ban mutatkozott meg. Nem minden fegyőr volt a kommunista híve, ezért aztán sok mindenben segítettek minket, annak ellenére, hogy az állásukkal játszottak. Például becsempészték hozzánk rádióalkatrészeket. Azokból egészen kicsi készülékeket állítottunk össze. A miniatürizálást nem a japánok találták föl, hanem a váci politikai foglyok. Igaz, hogy ezeken a diódás masinákon csak a Kossuth rádiót lehetett fogni, de az is jó volt, mert legalább hallhattunk egy-két dolgot a kinti világról. Így tudtuk meg, hogy kiadnak az '56-osokra vonatkozóan egy egyéni amnesztiarendeleket. Ezt úgy képzelték, hogy aláírás egy papírt, amivel elismered, hogy '56 ellenforradalom volt, te meg egy utolsó szemétként, hazárdó vagy, és ott mocskoskodtál a magyar nép ellen. Szóval szembeköpöd magadat, és szabad vagy. Ez nagyon megalázó volt. Azt is igazságtalannak tartottuk, hogy mondjuk egy '56-os vezér, akit már kelően megfélemlítettek, megpuhítottak, az aláír és szabad, az emberei meg, ha nem írnak alá, bentmaradnak. Azt követeltük, hogy erről az amnesztiáról tárgyaljanak velünk. Vagy a miniszterium, vagy a Legfőbb Ügyészség részéről. Kitalálhatod, ebből nem lett semmi.

Hozták a papírokat, lehet aláírni. Senki nem írta alá közülünk, egyedül a Déry Tibort elvitték, másnap már szabad volt. Én azóta nem becsülöm semmire. Az én szememben egy egyszerű melós, aki gerinces, becsületes, százszor nagyobb, mint ő. Mikor kiszabadultam, találkoztam vele. Mentegetőzött. Magyarázta, elismeri, hogy azelőtt parancsra, megrendelésre írta a könyveit. A kommunista szája íze szerint. De most már nem úgy van. De különben is, régebben is írt olyan könyveket, amik nem olyanok, csak azok kéziratban vannak még. Akart is adni nekem egy ilyen kézíratos könyvet, meg dedikált egy kinyomtatottat, de nem fogadtam el egyiket sem.

Mikor Déry elment, akkor éhségstrájkot és munkasztrájkot szerveztünk. Megbeszéltük a dolgokat, hogyan legyenek. Ott nem lehetett egyénieskedni. Mindenben közösen döntöttünk. A börtönben igazai demokrácia volt. Ekkor ismerkedtem meg Darvas Ivánnal. A rabkórházban dolgozva töltötte fogságát idején, onnan jött le minket etetni, meg töltögetni belénk a gyümölcslevet. Sem írta alá az egyéni kegyelmet, de előbb szabadult, mint én, mert kevesebb volt a büntetése. Vele is sokszor találkoztam a szabadulás után. Főleg, míg Pesten laktam. Zuglóban randevúztunk.

Két hétig ment a sztrájk, akkor szétszórták minket az ország börtöneibe. Belátták, hogy nem bírnak velünk. Én Sátoraljaújhelyre kerültem. Itt volt Marián ezredes, Széll Jenő. Itt már szabadabban éltünk. Kapunk ugyan a váci sztrájkért egy év kedvezményelvonást, csak úgy, minden meghallgatás nélkül. Ez azt jelentette, hogy nem kaphattam és nem írhattam levelet, nem mehettem beszélőre se. Ez alatt az idő alatt volt egy borzalmas élményem. A nevelőtiszt gyűnyos vigyorral hoz egy papírt. Alá kellene írom. Mondom, mi a fene az? Nézem, végzés hagyatéki tárgyalásról. Így tudtam meg, hogy meghalt a feleségem.

Természetesen itt is dolgoztunk, délutánonként nagy irodalmi beszélgetéseket folytattunk. Sokat olvastunk. Olyan könyvek is bekerültek hozzánk, amik kint indexen voltak. Lehet, hogy nem is értettük a könyvekhez a smasszerok, de nem is törődtek az olvasmányainkkal.

Innen szabadultam. Bár letöltöttem a büntetésemet, de kint is büntettek. Mikor munkát kerestem és bementem olyan helyekre, ahol volt munkásfelvétel, ha megtudták, hol is voltam és miért azok alatt az évek alatt, amelyek nincsenek a munkakönyvembe beírva, mindjárt kiderült: a hely már be van töltve.

Följegyezte: CZS

Újra van sásdi vásár!

Legújabbkori vásáraink szokásos hangulata fogadja a sásdi vásárra érkezőket. A lacipecsenyés sátrak körül lengedező ínycsiklandó illatok, az általában kevésbé, ám sokak által annyira kedvelt lakodalmas nóták hangja, az édesség és kelmeárások kiáltozása ma talán minden vásárra oly jellemző. Nincs is ebben semmi különös, de az a tény, hogy ez a színes forgatag huszonegy év óta először gyűlt össze Sásdon, úgy érzem, figyelemre méltó. Kovács Sándorné a nagyközségi tanács fiatal, energikus elnökhasszonya tájékoztat a vásár „újraélesztésének” történetéről.

— Az 1961—62-es tisztervezése után a háztáji termelés jelentősen visszaesett, kevés állatot tartottak a paraszokok és az akkori politika is igyekezett visszaszorítani az állatok szabad kereskedelmét, így olyan megyei szintű döntéseket hoztak, amelyek szerint nincs szükség a vásárookra.

— Milyen elgondolás alapján rendezik újra a vásárokat?

— Nagyon is gyakorlati készletességnek tettünk eleget, mivel a község egyszerűen kinőtte a piacit. A sásdi Búzaka-lász Termelőszövetkezet ingyen adta át nekünk ezt a réjtét, de itt még nagyon sok munka várt ránk. A baranyai Agrober tervezte és kivitelezte a vásártérét. A Szigetvári Ág. Meliorációs Főmérnökség I. sz. sásdi Építészeti osztálya végezte a földmunkát. Ezenkívül a köz-

ség lakosai is sok társadalmi munkát végeztek, mint Jager János kőműves kisiparos-bri-gádja, akik nyolc napot dolgoztak itt ingyen.

— Egy település életében a vásárok tartása komoly presztizsemelő tényezőnek számít. Vissza akarják állítani Sásd régi tekintélyét?

— Igen. Sásd 1979-ig járási székhely volt. A járási megszüntetésével a nagyközség jelentősége is sokat csökkent és ezt a lakosság is megérezte. 1988. január elsejétől közvelde megyei irányítás alá kerültünk és velünk együtt Sellye, Szentlőrinc és Pécsvárad is. Ilyenformán ez a négy község várományosa a városi címnek is. Hosszú távú fejlesztési tervünk találkozott a megyei tanács el-kezelésével így van esélyünk arra, hogy öt—hét éven belül várossá váljon Sásd. A vásárok újraélesztése is következetes lépés ezen az úton.

— Egy ilyen programmal Önnek jó esélyei lehetnek a választásokon, és a vásár is az Ön jó hírére öregbíti. Mennyire tudatos ez a készülődés?

— Én nem titkolom, hogy szeretnék nyerni a választásokon, és úgy tartom, egy vezetőnek legyen bátorsága megmérten magat nem csak a tanács- tagok, hanem az egész közösség által. Nyilvánvaló, hogy erre a megméretésre a lakosság érdekének legjobb szolgálata-val kell készülni.

— kesu —

1989. július 27.

D Á T U M

3

Baján másképpen emlékeznek (II.)

Bobek Károly gyilkos volt, nem forradalmár

Az egykori tanácselnök is így vélekedik

folytatás az I. oldalról

csak az igazságot akarja szolgálni.

Megismerve Bobek Károly nevét, hallva az érintett, az ott megsérült rendőrszt történetét, arra voltam kíváncsi, hogy aki akkor bizonyos értelemben a barikád másik oldaláról szemlélte az eseményeket, miként vélekedik erről a ténylegesen a mártírok között emlegetett emberről.

— Főorvos úr, talán kezdjük a letelején. Hogy került kapcsolatba az 1956-os eseményekkel?

— Ha az én személyem is érdekes ebben az ügyben, akkor október 26-án kell kezdenem. Aznap reggel egy kisebb felvonulás volt itt a városban. Az emberek a Béke térre, a városi tanács elé vonultak. Hanak Endre posztógyári dolgozó, a szoc.dem. párt egyik itteni megalapítója beszélt a tömeghez, majd kérte, hogy küldjétek válasszanak és azok jöjjenek fel a tanácssterembe. Ezen a tanácsülésen részt vett az akkori városi párttitkár Kerek István is. Hosszú tanácskozás után le- váltották Osztermann Bélát és engem választottak meg — ok úgy mondták, — polgármesternek.

— Részt vett ezen a tanács-kozáson?

— Nem. Az egészségügyi osztály vezetőjeként dolgoztam, de az irodám az épület egy másik részén volt, csak amikor megtörtént a választás, utána

jöttem el értem. Amikor beléptem a tanácssterembe, a tömeg felállva éljenzett és Hanak Endre megkért, hogy vállaljam el a polgármesterséget.

— Gondolom, egy ilyen lelkes hangulatú kérdésnek nem lehetett ellenállni...

— Nem, de én nem is akartam. Ma is büszke vagyok, hogy az emberek bíztak bennem és megválasztottak. Három lettünk akkor itt a forradalom vezetői. Dr. Antony János orvos a Nemzeti Bizottság, a Munkástanács elnöke pedig Nagy István lett.

— Hogy teltek akkor a tanácselnök napjai?

— Itt viszonylag nyugalom volt, sikerült a rendet fentartani. Akciókat szerveztünk. Gyűjtöttünk élelmiszert és gyógyszeres csomagokat a budapestiek segítségére.

— Mi történt november 4-én?

— Természetesen én is hallgattam a Rádióban Nagy Imre beszédét, hogy az oroszok megírták bennünket és hogy az ENSZ segítségét kérte. Rögtön átmentem a tanácsházra, ott már kalocsai katonák voltak. Nagy Béla, egy vasutai tanító vezette őket és közölte velem, hogy itt Baján frontot nyitnak az oroszok ellen. Antony János akkor félrevont engem és súgva mesélte, hogy Nagy Béla összeszedi a városban a baloldali embereket. Egy autóbuszba gyűjt, állítólag azért, hogy megvédje őket a népharagtól. Antony doktor azt

mondta, hogy tartsam szóval Nagy Bélát, addig ő intézkedik. Magamhoz kértem a tanítót, és amíg beszélgettünk, dr. Antony János lement a buszhoz és szelnek eresztette az embereket. Lelkükre kötötte, hogy egyelőre ne menjenek haza, ne hogy újra letartóztatassák őket. Közben jöttek a hírek az orosz csapatok közeledéséről. Amikor Nagy Béla látta, hogy már senki nincs a buszban, a katonákkal nyugat felé elvonult, később úgy tudom disszidált.

— Mikor vonultak be a városba a szovjet csapatok?

— Ötödikén, de nem volt semmi ellenállás. Nem engedték, hogy értelmetlen harc alakuljon ki. November 8-án tanácsülés rendeztünk, amin részt vett az orosz városparancsnok is. Tájékoztatót tartottunk az elmúlt napok eseményeiről, és elmondtuk, hogy a felkelés a helyi kiskirályok, a diktátorok ellen irányult. Ezen a tanácsülésen mondtam le a női beosztásomról, de nem fogadták el. Később, amikor már a visszarendeződs volt, akkor is azt mondták, hogy maradjak csak tanácselnök.

— Bobekék mikor jelentek meg a városban?

— Állítólag november 2-án engedték ki a sátoraljaújhelyi börtönből, ahol erőszakos cselekedetekért ült, és pár nap múlva már itthon volt. Akkoriban szóltak be telefonon Mátéházról, az állami gazdaságból, hogy oroszul beszélő fegyveresek disznókat rekvirálnak és

egy teherautóval el akarják vinni az állatokat. Kimentek a rendőreink, kiderült, hogy Bobekék voltak, néhány szót tudtak oroszul, azt üvöltözték. Csak néhány társát sikerült letartóztatni. Később azt mondták, azokat akarták kiszabadítani, azért támadták meg a rendőrséget. A többi ügy történt, ahogy Bogács Géza is elmesélte. Ezeknek az alakoknak semmi közük se volt a forradalomhoz.

— Nem volt ott, honnan tudja, hogy úgy történt minden?

— Mint tanácselnöknek is kötelességem volt a tájékozódás, de emberként, forradalmárként is látnom kellett az igazat, hogy egyesek ne mocskolhassák be az igazi forradalmárokat tetteit.

— Mikor tudta meg, hogy mi történt?

— Másnap reggel. Akkor rögtön bementem a kórházba, egyenként végiglátogattam a sérülteket, és elmondtam, hogy nekünk forradalmároknak semmi közünk a történetekhez, messzemenően elhatároljuk magunkat ettől. Kértem a kórház igazgatóját, hogy a rendőrszt külön szobát és megkülönböztetett ápolást kapjanak. Sajnos Zeleszkó főhadnagy nem lehetett segíteni, ő a helyszínen meghalt.

— Tudna valamit hozzátenni ahhoz, amit Bogács Géza elmondott?

— Esetleg annyit, hogy a két társat Erhardt Ottónak, illetve Szalai Mihálynak hívták.

Azok jugoszlávián keresztül szöktek nyugatra és kint mint forradalmárok büszkélkedtek, hogy megtámadták a rendőrséget. Bobek egyébként úgy bukkott le, hogy autót akart lopni, amin nyugatra mehet, de kocsi-lopás közben elkapták.

Az időse orvos a továbbiakról már csak szükséges részben beszélt. „Nem tartozik a tárgyhoz” — mondja, aztán szavaiból mégis kialakul a további életút. Lemondása után újra tisztiorvosként dolgozott 1957 júniusáig, amikor letartóztatták és nyolc- tíz társával a rendőrség egyik pincéjébe zárták.

— Nyolc héten keresztül senki se szólt hozzánk. Ott aludtunk a pince vizes betonján. A cipőmet tettem a fejem alá párnának — mondja.

— Amikor végre kihallgatásra vittek, harminckilenc fokkal lázám volt. Megállapították, hogy tbc-s vagyok, a rabkórházban vártam a tárgyalást. Aztán egy évre ítélték, de a betegségem miatt operációra szorultam. A műtétre a budakeszi MÁV-szanatóriumban került sor. Közben a Legfelsőbb Bíróság újra tárgyalta az ügyemet, máig se tudom, hogy milyen ítéletet hoztak, de a börtönbe gyógyulásom után nem kellett visszatenni.

A beteg ember ezután újra hazatért Bajára. Munkája nem

volt, felesége pedagógus fizetéséből éltek, mígnem 1959 februárjában felkereste dr. Vágvölgyi Ferencet Bátmonostor község lakóinak küldöttségé, hogy jöjjön vissza a faluba körzeti orvosnak. De itt egy másik történet kezdődik, ami ugyanilyen érdekes, de kár lenne a gyilkos Bobek Károly tevékenységével együtt ismertetni.

Vágvölgyi doktor az ajtóig kísér. Mielőtt elbúcsúznak, látom, gondolkodik, hogy elmondja-e, de a történet ide kíváncsodik.

— Amíg börtönben, kórházban voltam, a feleségem minden héten talált száz forintot a levélszekrényünkben. Csak évekkel később tudtam meg, hogy Burg Ede kórház- igazgató szervezésében a bajai orvosok összefogva így támogatták a családot.

Melegen szorítunk kezét.

— Ja, és még egyszer hadd szögezzem le — mondja. — A megbékélés híve vagyok, elfelejttem azoknak, akik kínoztak, akik beteggét tettek, de ezt el kellett mondanom, hogy tisztán lássunk, hogy ne soroljanak közénk bűnözőket. Ez ellen mi huszonötöt, akiket a bajai eseményekért meghurcoltak, elítéltek, a leghatározottabban tiltakozunk.

Tamási János

Eddig milyen következményei voltak a rossz döntéseknek?

Folytatva a már megkezdett, sorozatát is felfogható beszélgetést a hazánkban végbemenő politikai változásokról, a Szociáldemokrata Párt Baranya megyei ügyvezető elnökével, dr. Angyal Ottóval kezdünk disputát. Természetesen arról is szoltunk, hogyan állnak a párton belüli „erőviszonyok”, s remélhető-e rövid időn belül az egység megteremtése.

*

— E nagymúltú történelmi pártnak a választásokon való részvételét megkérdőjelezheti a párton belüli harc, azaz a „Révész-vonalként” emlegetett csoport, illetve a klasszikus, ortodox szociáldemokrata szárny, a „Baranyai—Bácskai—Takács vonal” szembénállása? És milyen a párt tagjainak megszólalása Baranya megyében?

— Az első kérdésre az a válaszom, hogy bizony megkérdőjelezheti a választáson való részvételt a belső harc, de a sikert mindenképpen. Erre még majd visszatérünk. Hogy mi a helyzet Baranya megyében? Mi úgy ítéltük meg a helyzetet — pontosan a párt-egység érdekében — hogy egyikhez sem csatlakoztunk. Az általunk prominensnek tartott személyeknek írtunk egy levelet, amiben közöltük, hogy amíg a párt-egység nem jön létre, addig megszakítottuk tekintjük a kapcsolatainkat a fő-

városi központi vezető szervekkel és személyekkel. Ettől függetlenül mindkét vonaltól kapjuk az anyagokat, értesítéseket, a meghívókat a gyűlésekre.

— Szóval megpróbálnák nyomást gyakorolni a párt két szárnyának vezetőire.

— Pontosan. Éppen a napokban ment el a levelünk Révész Andrásnak és Baranyai Tibornak, melyben felhívtuk a figyelmüket, hogy augusztus közepéig teremtsék meg a párt-egységet.

— A minap Kis Pál István — szintén MSZDP tag —, úgy fogalmazta meg a két irányzatot: „a jogfolytonosságához kötődők, a történelmi variációhoz ragaszkodók”, illetve a „jövőnek dolgozó korszerű, hatékony pártot akarók”. Személy szerint Önhez melyik áll közelebb?

— Erre azért nem tudok egyértelmű választ adni, mert az én álláspontom az, hogy számunkra a párt-egység a legfontosabb, ezen kívül a párt működőképes legyen és a szociáldemokrácia történelmileg kipróbált eszméiségeivel és történelmiességével politizáljunk. Erre tulajdonképpen mind a két vonal alkalmas lenne, de nem a másikkal szemben. Tehát ezt a két vonalat — az idősebbeknek a klasszikus, tiszta szocdem forrását és a Révész féle vonal szellemiségét, értékrendjét — kellene ötvözn.

— Közismert, hogy a Révész-vonal vezetői között szép számmal vannak volt MSZDP-tagok.

— Ezek az emberek olyan szellemiséget hoztak magukkal, mellyel korszerűen lehet politizálni. De! Nem lebecsülendő az a tiszta forrás, amelyről — ha a szociáldemokrácia vállalja a történelmiességét — nem szabad lemondani. Úgy tűnik, hogy ez a két tábor bizonyos dolgokat egymásnak nem tud megbocsájtani. Például a Takács féle vonal nem tudja lenyelni, hogy MSZDP-ből átjött tagok vezető pozícióba kerültek az MSZDP-ben. A Révész-féle vonal pedig azt nehezményezi, hogy a Takács vonalon nincs egyetlen karizmatikus egyéniség sem. Tehát jelenleg úgy tűnik, hogy a két szárny között antagonisztikus az ellentét. S most térnek vissza a választásokhoz. A tétel rendkívül egyszerű. Ha a választásokig nem sikerül a párt-egységet létrehozni, akkor ez a párt — akármilyen kapcsolatai vannak a külföldi szociáldemokrata pártokkal — a „futottak még” kategóriájában indulhat csupán.

— Ön miben hisz?

— Úgy gondolom, győznie kell a józan észnek és a Szocialista Internacionálé képviselői azon felhívásának, hogy amíg nincs párt-egység, addig a Magyarországi Szociáldemokrata Pártot jogfolytonosnak nem is-

merik el. Márpedig — mivel az internacionalista párt — a választási programnak a része a nyugati szociáldemokráciához fűződő kapcsolata és az ezzel összefüggő csomagterv, tehát ami gazdasági megalapozottságot is jelent. Ez a párt politikálási értékrendjének a lényege... és ez kerülhet veszélybe. Ha így lesz, akkor ez a párt gyakorlatilag a hitelét veszti a szavazók előtt. Azt hozzá kell tenni, hogy itt valójában nem igazi, hanem quasi platformok vannak. Mert nem a szociáldemokrácia értékrendjében és szellemiségében való eltérés dominál, hanem a személyi érdekellentétek.

— Úgy tapasztalom, hogy a két szárnynak a tulajdonnal kapcsolatos álláspontja sem tér el egymástól, azaz a nyugat-európai szociáldemokrácia „modelljével” egyezők.

— Így igaz. A szociáldemokrácia hangsúlyozza a vállalkozás és a piac elsődlegességét. De a piac tökéletlenségének a kiküszöbölése az államnak nem egyszerűen csak feladata, hanem kötelessége is. Mi azt valljuk, hogy minden társadalmon belüli erő, amely túlzottan koncentráliódik, veszélyes lehet magára a társadalomra. Ha az állami tulajdon erősödik meg túlzottan, akkor annak a túlsúlya veszélyezteti magát a gazdaságot és a társadalmat. Hogy ez mit jelent, azt túléltük. Amennyiben viszont a

magánszektor, a privatizálás lesz túlzottan erős, akkor ez hat vissza arra a környezetre, amelyen belül működik és gyakorlatilag létrejön a magántőkének olyan típusú koncentrációja, amely rátelepszik a társadalomra. Éppen ezért a szociáldemokrácia a tulajdonviszonyokat illetően olyan fékek és egyensúlyok rendszerét építi ki, amelyben a gazdasági hatalomnak a különböző pólusai ellenőrzik egymást... Jól működő, független szakszervezetek nélkül ez a modell működésképtelen.

— Az Amerikai Egyesült Államok elnökének látogatása és a vállalkozás összefüggése, illetve a „felvillanított” lehetőségek mit jelenthetnek számunkra?

— A vállalkozás számomra azért is különösen fontos kérdés, mert 1983 óta egy vállalati gazdasági munkaközösség vezetője is vagyok... Tehát, ha valaki ma Magyarországon tudja, hogy mit jelent — egy vállalkozó ellenes hangulatban — vállalkozni, akkor én tudom. Mert az alapvető elv, hogy egy birkáról akkor lehet minél több gyapjút lenyírni, ha a jószágot táplálják, ha hagyják, hogy az életfunkcióit megfelelően tudja reprodukálni... A vállalkozók eddig csak azt látták, hogy egyik vágás követi a másikat... hogy büntető adók violak, hogy a társadalombiztosítási járulékos adó módjára viselkedik, hogy a társasági adó — ami most vállalkozói nyereségadó lett — hogyan emelkedett az évek folyamán... miközben az államtól érezhető segítséget a vállal-

kozók nem kaptak... és még folytathatnám az erőfölények sorát. De egyszerűen azért kellett vállalkozni, mert a bérből és fizetésből élők az infláció üteme és az áremelkedések mellett rákényszerültek erre.

— A vállalkozások, a vállalkozási szemlélet várhatóan nyerő lesz.

— Igen. Azért, mert ha valaki úgy próbál döntéseket hozni, hogy az egzisztenciális biztonságát teszi kockára, akkor az egészen más, mintha valaki úgy dönt, hogy megkapja a busás fizetését, ám ha döntésével kárt okoz a vállalatnak, illetve a népgazdaságnak, akkor érdemei elismerése mellett más fontos beosztásba helyezik. Vagyis a rossz döntésnek nincs káros következménye... Visszatérve az eredeti kérdéshez: vállalkozó, sikeres vállalkozó vagyok, de mint szociáldemokrata azt mondom, hogy a Bush elnök szerinti egyedül üdvözítő módszereként favorizáló vállalkozást és a vállalkozás szabadságát elfogadom, de a mindenhatóságát nem. Mert egy szociáldemokrata a finn és a svéd modellben gondolkodik.

— Végezetül hogyan értékeli a „nagypolitikában” végbemenő változásokat?

— Egészen röviden: úgy látom, hogy a központi vezetési reform-irányban mozdult el. S nem csak szavakban, hanem tényleges politikai gyakorlatában is. Úgy gondolom, hogy a Pozsgay, Nyers és végül is Németh Miklós személye is ezt az irányt jelzi. Megítélésem szerint a Grósz-féle centrum háttérbe szorult.

V. Horváth Mária

4

D Á T U M

1989. július 27.

Kétszáz éves a mezőberényi német evangélikus templom

„Ein feste Burg ist unser Gott”

Az elmúlt szombaton felújítva, az egész környéket betöltő harangzúgással várta régi és új, közeli és távoli híveit ünnepi úrvacsora-osztó istentiszteletra a Békés megyei mezőberényi német evangélikus templom.

A Gyülekezet hívei — szinte a világ minden tájáról — érkeztek haza Berénybe a jeles ünnepre. Jöttek Ausztráliából, Észak-Amerikából és természetesen a legtöbben a Német Szövetségi Köztársaság Baden-Württemberg tartományából, ahová 1947-ben kitelepített németek kerültek.

Teljes létszámmal jelen voltak az itthon maradtak, de megjelentek az ország más vidékeire elszármazottak is. 1930-ból származó adat szerint a mezőberényi németek száma mintegy 3000 lélek volt. A háromnapos ünnepségsorozaton legalább ezer, ezerkétszázan vettek részt.

Csepregi Zsuzsanna lelkész irányításával, több éves áldozatkész, lelkes munkával a prezbitérium eredeti szépségében állította helyre az 1789-ben épült kései barokk stílus templomot.

A felújítás költségeit főként a Gyülekezet hívei adták össze. Igen jelentős volt a németországiak adakozása, de komoly támogatást nyújtott a helyi tanács és a Műemléki Felügyelőség is.

A munkálatok során helyreállították az eredeti „fa-zindellyel” fedett tetőszerkezetet. Így méltó környezetbe került a templom igazi művészettörténeti nevezetessége, Orlai Petrics Soma: „Engedjétek hozzám jönni a kisdeteket!” című festménye.

Egyidejűleg felújították az 1863-ban épült romantikus stílusú parókiaát. Egyháztörténeti és néprajzi kiállítást rendeztek itt, valamint árusították többek között a szekszárdi Babits Kiadó gondozásában megjelenő Magyarok című folyóiratot, amelynek 3. száma kezdi folytatásokban közölni a mezőberényi németek „pokoljátékát” a II. világháború végén.

Este hét órakor a Plochingeni Keresztyén Ifjúsági Egyesület Fúvószekara tartott egyházi hangversenyt a templomban — nagy sikerrel.

A b centenáriumnak igazi ünnepe július 23-án vasárnap volt. A Plochingeni Fúvószekar de. 9 órakor már térzenével fogadta az ünneplőket. Miközben zúgtak a harangok, zsúfolásig megtelt a 200 éves kis templom. Akinek nem jutott hely a templomban, a templomkertben foglaltak helyet, sőt megtelt a Berény Szálló közeli színházterme is az ünneplő hívekkel. A jó szervezés segített hívta a modern technikát — az elhangzottakat hangszó-

rók közvetítették a kívülrekedtek számára.

A kétnyelvű istentiszteletr dr. Harman Béla a Déli Evangélikus Egyházkerület püspöke szolgálta.

Kezdd énekként elemi erővel zúgott fel az evangélikusok ősi himnusza: „Erős vár a mi Istenünk — Ein feste Burg ist unser Gott”.

A püspök prédikációját történelmi visszatekintéssel kezdte. Elmondta, hogy a 129 éves török hódoltság után kezdődött meg Mezőberény újratelepítése. A község 1973-ban ünnepelte ennek 250. évfordulóját. 1716-tól evangélikus szlovákokat telepítettek a községbe, majd 1725-től kezdődően evangélikus németek érkeztek. 1731-től jelentek meg telepeseként a református magyarok.

Az első ősi templomot a szlovákok és a németek közösen használták, amely vert falu, vesszőfonatú építmény volt.

Az egyházi levéltár adatai szerint 1765-ig a szlovákok és a németek közös anyakönyvet vezettek, az önálló német anyakönyvvezetés ezt követően kezdődött.

Az egyházi jegyzőkönyvekben 1774-től található a templomépítéssel kapcsolatos elszámolások — „Kirchenrechnung für das 1774. Jahr.” A templom főbejárata fölött megjelölt év szám 1789. Az építkezés tehát

ebben az évben befejeződött és ettől kezdve tart folyamatosan az igehirdetés az ősi falak között.

A történelmi áttekintést követően a püspök úr foglalkozott a Gyülekezetről XX. századi történetével. Ez rengeteg szenvedéssel, keserűséggel és gyászszal járt. A második világháború szenvedéseit a családok szétválasztása követte. Az erős evangélikus keresztény hit azonban átsegítette a Gyülekezetet minden nehézségen. A XX. század második felében minden eszközt megragadtak ahhoz, hogy az egyház befolyását, társadalmi hatását kikapcsolják, szervezetét gyengítsék. A kialakult helyzetet Lear király tragédiájához hasonlította, akit három leánya kisemmizett és félreállított. Istent azonban így félreállítani nem lehet!

„Nem tudta nyugdíjba küldeni Őt a szocializmus sem.”

Ezután azt fejtegette, hogy az alapvető keresztyén erkölcsi parancsokat egyetlen társadalom sem nélkülözheti. Egyetlen társadalom sem tud megelenni a Tízparancsolat alapvető erkölcsi előírásainak betartása nélkül. Napjainkat jellemezve arról is említést tett, hogy az emberekben bizonyos éhség jelentkezik a transzcendens dolgok iránt. Új vallásosság van kialakulóban, keresik az Isten igéjét. Elanyagiasodott vilá-

gunkban vannak persze olyanok is, akik csupán a misztikumot keresik a vallásosságban. A társadalomnak úgynevezett „homo religiosus-ra”, az igazi vallásos emberre van szüksége.

Természetesen az említett jelenségek mögött azt is látnunk kell, hogy Isten keres bennünket. Ezt a gondolatot hordozzák ezek az ősi falak is. A Gyülekezetet minden nehézségén a keresztyén erkölcs vezette át. A keresztyén erkölcs mindig magában hordta a toleranciát és az emberszeretetet.

Ezek az alapvető keresztyén tételek azok, amelyek segítik vallásos életünk újjászületését.

Erre hazánkban megadottak az új lehetőségek. Ez év őszén újra megkezdte működését Budapesten a régi evangélikus gimnázium. Jellemző a lelki megújulásra, hogy négyszeres túljelentkezés van a felvétellel kapcsolatban.

Őszől kezdődően a vallás-oktatásra a lelkes hivatásokban lehet jelentkezni, a vallás-oktatás felélesztésével kapcsolatban nagy a felelőssége a szülőknek, nagyszülőknek az adott lehetőségek kihasználásában. Végül említést tett a nemzetiségek szabad vallás- és nyelvgyakorlásának megváltozott lehetőségéről.

A püspök úr magyar és német nyelven elhangzott beszéde rendkívüli hatást váltott ki a meghatott gyülekezetben. Az ünnepi istentiszteletr a magyar himnusz hangjaival ért véget.

Az ünnepi istentiszteletr után a Berény Szálló éttermében és a város vásárocsarnokában közös ebédre vettek részt a gyülekezet tagjai és a vendégek. Ennek során megható találkozásokra került sor. Sok olyan ember ölelte át szeretettel egymást, akik negyven éve nem találkoztak.

Autóbuszos határszemlére vitték az érdeklődőket a helyi Arany Kalász Termelőszövetkezetbe. Ezután a régi körorstarcasai tanyákából szervezett Csárdaszállás társaközöségét néztek meg a látogatók. Az NSZK-ban élő „mezőberényiek” tartanak fogadást a helyiek számára. Egyidejűleg díszítőművészeti kiállítás nyitja meg kapuit, majd „udvari tere-fere” keretében kosaras-, szövő-, hímző-, fazekasmesterek kínálják áruikat. A mozi teremben pedig videofelvételeket mutatnak be a város jelentős eseményeiről, miközben jó sváb söröket mérnek a sörbarban.

Az esti program keretében bemutatkozott a berényi Páva Kör és a citerazenekar. Ezután fellépett a Berény Néptánc-együttes.

A műsornak hivatásos művészdívek is voltak, Berény születtei: Lipcsei Edit énekművész, a közelmúltban elhunyt jeles berényi református lelkész leánya és vendége.

Dr. Monostori (Maász) Ernő

Csaták a csatárokért

Adi már a Mohácsé, Bójásért több mint kétezer „A dyt” kérnek

Tegnap számunkban várhatóan majd az NB II Nyugati csoportjának élmezőnyéhez tartozó csapatok háza táján nézünk körül, most pedig a kisebb csapatokról gyűjtöttünk híreket.

Komló

A bányászvárosban az eddigi pályaedző, a futballistaként az NB I-et is megjárt Kresz László lett a vezetőedző. Nincs különösebb változás a csapat háza táján: továbbra is a régiekre, Stemlerre, Tigyre, Miklósrá, Hóhmannra és így tovább... épül a tavaly mindvégig dobogó közelben lévő komlói együttes. Érzékeny veszteséget jelent, hogy a bundaügyben eltiltott Réfire, a gólerős csatárra eltiltása lejártával szeptember elseje után sem számíthatnak, mert nagy valószínűséggel az NSZK-ban egy alsóbb osztályú csapatban folytatja majd. A csatárposzton van a legnagyobb gondja a vezetőedzőnek, sokat várnak a PMSC-től hozzájuk került Szirtes Tamástól. Van egy nevében már „nagy” új, de saját nevelésű kapusuk Pfaff Csaba személyében, aki a PVSK-tól került Komlóra. Felkerült az első csapathoz a saját nevelésű középpályás Pórs Péter.

Szekszárd

A továbbra is saját nevelésű játékosaira építő Szekszárdi Dózsa háza táján a tavaly nyárral ellentétben nincs nagy járákosmozgás. Gracza az újonc

Paksi SE-hez távozott, viszont Siiveges, aki egy évig az Újpesti Dózsánál volt és több NB I-es mérkőzésen is szerepelt, visszatért Szekszárdra. Csatasorba állása nagyban enyhítheti a kínos csatárgondokat. Visszavásárlásával visszatért Máté Csaba a PMSC-től, nagy valószínűséggel a lilák játékosa lesz a bevonulás előtt álló bajai Horváth Péter. Egyelőre új emberként Mausz Antal kapus, a Várpalotai Bányászok számát. Újra a csapat rendelkezésére áll majd a saját nevelésű Kálmán és Petó, akik a Nagykanizsai Volán Dózsából tértek vissza. Így megvan a remény arra, hogy immáron egy évüzeade kiesés ellen küzdő Szekszárd középcsapattá váljon.

Baja

Sokáig borotvaélen táncolt, bajban volt a Baja, de az utolsó forduló után fellélegezhettek a Sugovica partján a szurkolók: „Bentmaradtunk”... Nagyjából ugyanezzel a játékosállománnyal és továbbra is Koller Viktor irányításával akarnak gondmentesebb bajnokságot a második vonal keleti csoportjában. Csak Harsányi távozott tőlük, de nem messze, mert a helybeli amatőr csapathoz, a Bajai TSZ. SK-hoz igazolt. A Bp. Honvédtől Horváth Dezső leigazolásával most már három játékosuk lesz, hiszen Bene Tibor és Kovács Béla továbbra is a bajai kék-sárgában futballozik. Nagyon szeretnék megtartani Bójás Lajost, akit

kölcsönkaptak Dunaújvárosból és — szerencsésükre — lejárt a szerződése. Mert így van remény arra, hogy a Kohász jócskán leengedjen az általa kikialtított egymillió kétszáz ezres vételárból. Egyébként a Bajai SK — mint azt a sportkör első emberé mondta — hatszáz ezerrel többet nem tud áldozni Bójásért, aki egyébként pécsi nevelés.

Mohácsi TSZ SE

Ahhoz, hogy a tavasszal jól szereplő Duna-parti együttes háza táján merészebb álmokat

szövegethessenek, mindenképp meg kell tartani, a klubhoz kell láncolni a tavasszal kölcsönkaptott triót: Gilitschet Kaposvárról, Adit Siófoktól, Sipost a Videotontól. Az előbbi kettő esetében már a mostani edzőtáborozásuk előtt eredményre vezettek a tárgyalások, de Sipost nem valószínű, hogy meg tudják tartani, pedig Adi mellett nagy szükségük lenne még egy kiváló csatárra. A klubvezetés bizalmát a sikeredző Bózsöny János továbbra is élvezi.

B. Gy.

Gól a galloknál

A legjobbkor kapott újabb bizonyítási lehetőséget Kovács Kálmán, a Bp. Honvéd 24 éves labdarúgója. Sikertült eladni egy francia proficsapatnak, s nem is rossz áron — félmillió dollárért. Azóta Kovács már bemutatkozott az Auxerre színeiben, és az első bajnoki pályalépcső rögtön góllal sikerült.

— A legfontosabb, amiről be tudok számolni, hogy beférek a csapatba és élvezem mind a szakvezetés, mind csapattársaim bizalmát — mondta Kovács Kálmán. — Igaz, legutóbbi vereséget szenvedtünk, de lőttem egy gólt, ami önbizalmat adhat a jövőre. Roux edző legjobb posztomon, a középcsatár

helyén szerepelt. Ahhoz képest, amit a profi életről meséltek, meglepően kevés gyakorlással készültünk a bajnoki nyitányra. Roux állítólag keménykezű trénernek számít Franciaországban, de eddig semmiel sem edzettünk többet, mint korábban Kispeszen. Azt viszont, hogy fizikai felkészülésben az itteni profik a magyarok előtt járnak, felesleges lenne vitatni. Nagyon jó alapokkal rendelkeznek. A felnőtt, éretti játékosokkal már hiába végeztetnek komolyabb gyakorlatokat, a lemaradást ebben a korban nem lehet behozni. Az utánpótlás nevelésére kellene nagyobb gondot fordítani.

Kiből lesz amatőr?

Szüksülnek a pénzügyi lehetőségek, rákényszerülnek több helyütt az NB II-es klubok, hogy betartsák a szabályt: egy tucat „profinnál” többet nem tudnak eltartani. Így egyes helyeken megszűnnek a bújatott állások, lesznek olyan játékosok, akik már nem elsősorban a futballból élnek. Rendjén is van a dolog, hiszen az mégiscsak nevésséges volt, hogy a Bundesliga első és második osztályában kevesebb más munkától függetlenül focistát találhatunk, mint nálunk.

De a magyar módra történő profi és amatőr osztályba sorolás problematikáját a maga bonyolultságában, komplexitásában meg tudjuk-e oldani? Ösztönzőrendszerünk olyan lesz-e, hogy az amatőrre degradált játékost érdekelté tudjuk tenni a jó teljesítményben? Lesz-e versenyhelyzet, aminek következtében a mindig húzó amatőr visszahelyeződik profi státuszba, aki pedig nem teljesít abból egy hosszabb ciklus gyenge teljesítménye után amatőr lesz? Feltéve ha ő is akarja, nincs a focinál már jobban fizető másodállása. Az ilyen versenyhelyzetnek komoly technikai akadályai, hogy a szerződések nem csak egy évre, hanem évekre szóljanak. Továbbá fontos kérdés, hogy a jobb sorsra érdemes fiatalokat, akiknek kell a napi két edzés, akiknek fejlődni, tanulni kell, státuszba kerülnek-e? Mert a legtöbb helyen még a pillanatnyi gyors eredményesség a döntő. Ez pedig nem egy esetben a fejlődésben ugyan már behatárolt, de rutinossá meccsek eldöntésére képes játékosokon működik. Velük — a jövő érdekében — nem könnyű megértetni, hogy holnapról már amatőrök.

Ami a tudásukat illeti, a jelző az esetek többségében mutatja a valóságot.

—bégyé—

Barcelonai olimpiai aréna

Még három évük van a barcelonai szervezőknek arra, hogy felkészüljenek a XXV. nyári olimpiai játékokra, de a nyitól- és záróünnepély, valamint az atlétikai versenyek helyszíne máris készen áll a vendégek fogadására.

A felújítási munkákat példás gyorsasággal fejezték be a beruházók a Montjuich stadionjában. A 60 ezer férőhelyes arénát hivatalosan szeptemberben, az atlétikai Világ Kupáján adják át, de még ezt megelőzően, augusztusban próbaként megrendezik a spa-

nyol bajnokságot. A hírlgynökségi jelentések kiemelik, hogy az átalakított stadiont a múlt évi sztrájkok ellenére sikerült időben átadni.

Az ötkarikás játékok szervezését a katalán tartományi kormány és Barcelona városa vállalta magára. A további tervek között szerepel egy új metróvonal építése a létesítmények között, valamint az úthálózat kiépítése. Gondok vannak a városi repülőtérrel, amely pillanatnyilag nem felel meg a nagyobb követelményeknek.

1989. július 27.

D Á T U M

5

Svábok kényszermunkán a Donyec mentén 1944—1949

Kopaszra nyírt sváblányok a Kaganovics aknában

A foglyok csapatokba, a csapatok brigádokba lettek felosztva. Minden brigád élén egy orosz és egy német brigádvezető állt. Az orosz brigádvezető naponta, reggel eljött a foglyokhoz este pedig visszakísérte őket a táborba. A háború végéig naponta 10 óra volt a munkaidő, de ennek nem volt jelentősége, mert a kiszabott napi norma teljesítéséig kellett a munkát folytatni. Igen gyatra és hiányos volt a szerződések, ezért a munka sokszor elhúzódt az éjszakai órákba. Az emberek nagy része a szénbányában igen rossz munkakörülmények között dolgozott sokszor bokáig érő vízben. A megerőltető munka leginkább a nőket viselte meg, de a férfiak is igen hamar legyengültek, a zord körülmények és az igen gyenge táplálkozás következtében. Akik a bányában nem fértek el, azokat felszíni munkára kötelezték, voltak akik vasúti pályafelújításnál, vagy építkezésnél földmunkát végeztek, de a tavasz beköszöntése után sokukat a környező kolhozokba helyezték ki mezőgazdasági munkára. A munkabeosztás az első időszakban spontán történt, később pedig a testi erőnlét és az egészségügyi állapot alapján osztották be a foglyokat munkára. Időszakos orvosi vizsgálaton három kategóriába sorolták az embereket. A besorolás szerint voltak nehéz munkára, gyenge munkára alkalmas és munkaképtelen személyek. A munkáról hazatérő foglyok lábbelije (cipő, harisnya, kapcaruha) a bányát elárasztó víztől, a kül-

színén pedig a láb melegétől megolvadt hótól csurom vizes volt. A vizes harisnyát, kapcát éjszakára a piccsre terítették és saját testük melegétől szárították. Amikor a fűtetlen helyiségekben a hőmérséklet fagypontra maradt reggel a jegesre fagyott lábbeliben kellett munkára menni.

Szállás és higiéné

A táborban nyomorúságos és emberhez nem méltó körülmények uralkodtak. Egy negyven négyzetméteres helyiségben általában 70—120 személy „lakott”. Alváshoz egy személynek 35 cm széles fekhely jutott a piccsen. A fűtetlen szobákban néha 35 fokos hideg is előfordult, emiatt különösen a nők szenvedtek sokat. Az étekezés rendkívül gyenge és silány volt. Reggelire káposztalevest és 20 deka kenyert, ebédre és vacsorára csak levest osztottak. A káposztalevest időnként felváltotta a kukoricaleves. Ez forróvízzel leöntött (leforrázott) kukoricadarából állt. Az elhurcoltak élelmézésére jellemző adat, hogy a konyha részére kiutalt tüzelőanyag gyakran a leves elkészítéséhez sem volt elégséges. Ezt a szakács úgy hidalta át, hogy levest csak annak adott, aki munkahelyéről lát lopott és azt leadta a konyhának. A zsúfolt elhelyezés és a tisztálkodási lehetőség hiánya következtében rendkívüli mértékben elszaporodtak a tetvek és a férgek. Emiatt a nőket és férfiakat egyaránt kopaszra nyírták. A megerőltető munka és az elégtelen táplálkozás következtében 3-4 hónap

alatt a foglyok rendkívüli módon lesoványodtak és a szó szoros értelmében valóban csak bőr és csont maradt belőlük. A kopaszra nyírt fejek és a lesoványodott test annyira eltorzította lényüket, hogy már egymást sem ismerték fel. A nehéz munkától meggyötört és állandóan alultáplált szervezet ellenálló képessége erősen lecsökkent. Az emberi fogyasztásra alkalmatlan, szennyezett ivóvíz következtében már az első héten, még a vagonokban kitört a hasmenésjárvány és ettől kezdve sorozatosak voltak a gyomor- és bélpanaszok. A táborban az első haláleset 1945. márciusában következett be. Egy csontvázig lesoványodott férfi halt meg, akit az elhurcoltak egész serege igen szerényen, de nagy részvétellel temettek el. 1945 őszén kitört a haszfúsz járványa a táborban. Ez még súlyosbította az egyébket is embertelen körülményeket. Orvosi segítségről szó sem lehetett. A járvány mindenképp nagyobb mértéket öltött. Hely hiányában a betegek elkülönítésére lehetőség nem volt, s ez még fokozta a járvány terjedését. A betegek sem gyógyszerrel, sem könnyű étellel nem kaptak. Élelmük továbbra is káposzta-, kukoricaleves és 20 deka kenyér volt. A betegek látó- és halló képessége az első napokban gyengült, a nap nagyobb részében önkívületi állapotban feküdték, néhány nap múlva fejük és lábuk vastagra dagadt, majd meghaltak. A járvány idején naponta 10—15 halottja volt a tábornak. A hullákat kocsival vitték a temető-

be, ahol a szekér félredöntésével a tetemeket a kiásott gödörbe döntötték. 1946 tavaszán tartósan esőre fordult az időjárás és ekkor kitört a maláriajárvány, mely további emberáldozatot követelt. A tartósan munkaképtelenné vált és gyógyíthatatlannak ítélt betegeket összegyűjtötték és hazájukba szállították. A krivojrogói táborból az első returszállítmányt 1945 őszén indították útna 45 személlyel. Kilenc hónap után ők vittek az első hírrel az otthoni hozzátartozóknak szereteteik sorsáról. Két és fél évi száműzetés után 1947 őszén megindult a postaforgalom, ekkor érkeztek az első levelek a hazából. Ezekből értesültek az elhurcoltak, hogy az otthon maradt németek vagyonát elkobozták és nagyrészt az országból kitelepítették.

Többszöri ígéretés és halogatás után 1949 októberében sor került a tábor feloszlására. Az utolsó munkanap 1949. október 17-e volt, majd újabb huzavona után október 27-én megtörtént a bevagonozás és a szerelvény elindítása. 1949. november 2-án érkeztek Máramaroszigetre, ahol fertőtlenítés, feregtelenítés után másik szerelvénybe kerültek és csak november 4-én értek Debrecenbe. Itt ünnepélyes fogadás után öt év után végre egyszer jóllakhattak a bőségesen feltöltött ebédből.

Öt évi kényszermunka után hat havi „ráadás”

Sokan voltak a hazatérők között, akiknek hozzátartozóit az országból kitelepítették.

Ezek részére a magyar hatóságok Debrecenben gyűjtőtáborban létesítettek azzal az ígérettel, hogy hamarosan a külföldön lévő hozzátartozóikhoz szállítják őket. Közben újabb és újabb szállítmányok érkeztek a Szovjetunióból. Mindegyikből kerültek néhányan a gyűjtőtáborba, melynek létszáma karácsonyig elérte az ötszázat. Ok csak 1950 júniusában szabadultak, amikor a tábor teljesen feloszlott. A szélnek eresztett emberek valamennyien felkeverték egykori otthonukat. Itt szülők, testvérek és ismerősök helyett számukra idegen emberek (telepések laktak. Szabadságukat visszakapták, de otthonukat elveszítették. Kezdeményezésükre az illetékes magyar

szervektől megkapták a kivándorlási engedélyt, melynek értelmében 1950 szeptember 4-én Budapesten jelentkezniük kellett. Elutazásuk előtt a rokonok és ismerősök ruhaneművel és némi készpénzzel látták el a teljesen elszegényedett hazatérőket. Örömiük azonban hamar bánattá változott, mert Budapesten, elutazásuk előtt megmotozták őket, csomagjaikat kikutatták és minden valamire való ruhát és értéket elkoboztak tőlük. Még az útra szolgáló élelmiszer is elvették. Legtöbbször üres bőrönddel szállt fel a vonatra.

Az életben maradtak 6 évi száműzetés után az új hazában találkozhattak szeretteikkel.

Epilógus

A krivojrogói tábor embervesztése halottakban — súlyos betegek hazaszállítása dacára — elérte a 15-18%-ot. Ezt az arányt az alábbi községekben végzett személy szerinti felmérés alátámasztja.

A község neve	németajkú lakosok száma	az elhurcoltak száma	a halottak száma és %-a
Apar (20)	827	33	8 24
Bonyhád (21)	4391	nincs adat	27 -
Bózsöny (21)	51	nincs adat	3 -
Majos (22)	1207	59	19 32
Murga (23)	663	36	13 33
Tevél (24)	2516	205	34 17

A 35 000 német nemzetiségű magyar állampolgár elhurcolását Korom Mihály történész szerint a 2. és 3. Ukrán Frontok kezdték meg és a Szövetségi Ellenőrző Bizottság fejezte be. Miután az 1944. január 20-án aláírt fegyverszüneti egyezmény ilyen kötelezettséget nem ír elő Magyarország terhére, ezért további kutatások szükségesek annak megállapítására, hogy az áldozatok elhurcolását ki rendelte el, hogy a 11 000 ártatlan ember haláláért kit terhel a felelősség. Ugyancsak kívánatos volna annak tisztázása, hogy az ideiglenes magyar kormány milyen szerepe volt az elhurcolásban és mennyiben felelős a történetért.

Czier Miklós — Domokos Ferenc

Olga és Natália
nevű olvasóinkat.

Olga: a Helga orosz formájából származtatott név.

Natália: A latin dies natalis Domini kifejezés rövidült és személynévvé vált alakja. Jelentése: az Úr (Jézus) születésnapja. Eredetileg a káránykor született leánygyermek neve volt. Mai névnapjai az e nevet viselő, egyháziilag tisztelt személyek emléktünete.

A Nap két: 4.15 órákor nyugszik: 19.26 órákor

A Hold két: 23.24 órákor nyugszik: 15.19 órákor

APRÓHIRDETÉS

DV 1300-as Lada személygépkocsi eladó. Érdeklődni: 18 óra után a 74/12-189-es telefonon.

Újzélandi vemhes anyanyulak ketreccel együtt eladó. Mőzs, Hunyadi u. 4.

TZ 4K-hoz való gyári pótkocsi eladó. Szabó János, Szekszárd, Szőlőhegy, Óvoda u. 14.

Eladó Szekszárd, Mérey 43. IV/5. 69 m²-es, két és félszobás lakás. Átalakítással, nagy étkezővel, Nikolett konyhával. Városközpont közel, fizetéskönnyítéssel.

Háromszobás, 64 m² lakás eladó. Szekszárd, Béri B. u. 107. VIII/25. Szoc.pol. igénybevehető. Érdeklődni 17 órától.

Általános Kereskedelmi Társaság üzletkötőket, valamint nagykereskedelemben jártas, jó kapcsolatokkal rendelkező munkatársakat keres kiemelt jutalékos rendszerben. Jelentkezés: „Érdekltség” jellegre a keszthelyi Magyar Hirdetőbe.

Géza | Július 27: Olga

Egy szoknyapécérre

Azt hitte, hogy otthon Olga, S beállított, hogy volna dolga... De nem ütött be a véletlen, S elment Olgvégezetlen.

Ötmillió dollárt utalnak át első lépésben a magánszektor vállalkozásainak támogatására. Az amerikai képviselőház döntése alapján hazánkknak. A hírt a lengyel ellenzéki napilap, a Gazeta Wyborcza közölte, hozzátéve, hogy Lengyelország huszonhárom milliót kapott ugyanerre a célra.

Kaposvárrott, a FIDESZ székházában tartja a Városi Érdekegyeztető Fórum következő ülést. A fél ötök kezdődő értekezleten a társult szervezetek megvitadják a településen élők egészségügyi helyzetéről és az egészségmegőrzési program állásáról szóló jelentést, amely a tanács vb. augusztus 2-i ülésére készült. A fórum soros szervezője a helyi MDF csoport.

Moziműsorok

csütörtöktől — vasárnapig

Szekszárd, *Panorama*: Rendórákadémia 2. (17.30,20); Pécs, *Park kertmozi*: Rendórákadémia 2. (20.30), *Park*: A halált a hangyák hozzák (13.30), *Vérbeli hajsz* (27—28-án 15.30,17.30) 29—30-án (13.30, 15.30, 17.30), *Petőfi*:Hahó, Öcsi! (13.30), Rendórákadémia 2. 27—28-án (15.30,17.30,19.30) 29-30-án (13.30, 15.30, 17.30, 19.30) *Kossuth*: Rendórákadémia 2. 29-én (10,12) 30-án (12) Vuk 30-án (10), Rendórákadémia 2. (14.30,16.30), *Vérbeli hajsz* (18.30, 20.30), *Kossuth klub*:Mozikli (17.30, 19.30); Kaposvár,*Vörös Csillag*: Vérbeli hajsz (17,19) 29-én (21), 30-án (15.30). *Szabad Ifjúság*: Rendórákadémia (18), Másnap reggel (20), Mozi-múzeum: A legényanya előjáték (17.30, 19.30) Székesfehérvár, *Petőfi*: A cápa bosszúja (17.19, 29-én 21 is), *Közérség*, Rendórákadémia 2. (18,20), Vidám Park: („K” 2. (21).

Balaton, csütörtök — péntek

Siófok, *Május 1*: Dirty Dancing (17.30), Dűne (Videókivétel) (19.30). *Kertmozi*: Beverly Hills-i zsaru 2. (21,23); *Balatonbogar*: Krokodil Dundee 2. (20). A hekus (22); *Balatonlelle*, *Fedett kertmozi*: Moonwalker (21), Szellemirtók (23); *Balatonföldvár*, *Fedett kertmozi*: Schimansky kelepében (20.30), No mercy (22.30); *Balatonfenyves*, *Fedett kertmozi*: A kém, aki szeretett engem (27-én 21), Commandó (23), A kém, aki szeretett engem (28-án 21) A cápa bosszúja (23), *Balatonmária*: Az istenek feyverzete (19.30), A légy (21.30); *Balatonszárszó*, *Fedett kertmozi*: Nindzsák harca (21,23); *Balatonszemes*, *Fedett kertmozi*: Robotzsaru (21,23); *Fonyód*, *Kertmozi*: Törvényszéki héják (21) A légy (23); *Zamárdi*, *Fedett Kertmozi*: Robotzsaru (21,23).

Nemzetközi zenei tábor Pécsen

A volt Csonyok dűlő — ma Főiskola út — már egy hete hangos a nemzetközi zenei tábor résztvevőinek lázas gyakorlásától. Az arra lakók talán nem mindig élvezik a nagy igyekezetű hangzavart, hiszen egész nap ki-ki a „magát fújja”. A toleranciáért jutalomjáték jár, esténként házihangversenyeken fésűlődik harmóniába a gyakorlás.

A nagyközönség is élvezheti a tábor munkájának eredményét: 28-án este 20 órákor a pécsi Művészeti Szakközépisko-

labán a szólóhangszeres kurzusok zárókoncertjére kerül sor, 29-én pedig ugyanezen a helyszínen a kamarazenei zárókoncertet hallgathatják meg az érdeklődők.

Minden bizonnyal a 20. nemzetközi zenei tábor koronája az 1989. július 31-én a pécsi Székesegyházban 20 órákor kezdődő búcsúkoncert lesz, amikor is Verdi: Requiemjét visszhangozhatják a Széchenyi téri templom falai.

TE.

Ritmus

Mr. Michael Jackson úr pihenni óhajt. Mint nyilatkozta, három évig a stúdiók környékére sem óhajt menni, csak magának és állatainak szenteli idejét. Közben új elfoglaltsága támadt, érdeklődik a festészet iránt. Új hobbiának egy fotós adott indítót, miszerint Jackson arca elbűvölő. Azóta megszállottan az önarcképét próbálja megfesteni.

A Duran Duran folyamatosan dolgozik. A nyugati piacokon megjelent egy, a hazai rajongótáborát is érintő mősoros videokazettájuk, a Big Live Thing. A sikerrel zárult világtúrájuk legsikeresebb fellépésait tartalmazza a szalag, s szerepel benne a budapesti koncert egy-két részlete is. A csapat egyébként októberre kívánja megjelentetni legújabb albumát. Simon szerint mindhárman jól vannak, és a híresztelések ellenére nincs vita közöttük.

A Die Ärzte búcsúzásuk után újabb botrányt kavart. Új dalukról, s annak videójáról van szó, mely a Bitte, Bitte ne-

Angol lista:

- Gerry Marsden and Friends: Verry cross the Mersey
- Kylie Minogue: Hand on your Heart
- Nathalie Cole: Miss you Like crazy
- London Boys: Requiem
- Queen: I want it all

vet viseli. A videohoz szerződtek a 37 éves nyugati pornókirálynőt, Teresa Orlowskit, aki — foglalkozásából eredően — viszonylag rövid idő alatt nagyon jól betanulta szerepét. A szöveg és a clip azonban érzékenyen érintette a német állampolgárokat.

La Toya Jackson után Sinita is elkabult a sok pénz hallatán, amikor egy öt számjegyű összeget ajánlott fel neki egy ismeretlen úr, a Lui magazin részéről, ha Sinita levetkőzik. Válasza: „Elég szexinek érzem magam ahhoz, hogy egy ilyen híres újság az én fotóimmal töltse be oldalait.”

Újra stúdióban a Step. Harmadik nagylemezük felvételeit fejezték be a Step tagjai július elején. A sokak számára népszerű együttes szószólója, Flipper Öcsi elmondta, hogy a korong megjelenését szeptemberre tervezik. Az együttes az „új szezon, új fazon” stílust követi, és ez mind megjelenésükön, mind a dalokon is érzékelhető lesz.

Kardos

Amerikai lista:

- Paula Abdul: Forever your Girl
- Jody Watley: Real Love
- Bon Jovi: I'll be there for you
- Donny Osmond: Soldier of Love
- Michael Damian: Rock on

D Á T U M

1989. július 27.

Atkák az aktákban

Lételem a védelem

Elkészült a Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium legújabb növényvédelmi összesítése. Ebben arra hívják fel a termelők figyelmét, hogy az elkövetkező hónapokban fordítsanak az eddigieknél nagyobb gondot a növényvédelemre, mert különböző betegségek jelentős mértékben veszélyeztetik a kiemelt gyümölcsstermet. A MÉM szerint a szőlők peronoszpóra-fertőzöttsége az elmúlt napokban tovább erősödött. A Tiszántúli kivételével már mindenütt megjelent a betegség a természetben is. A levélfertőzöttség főként Bács-Kiskun, Csongrád és Veszprém megyében több ültetvényben már most is meghaladja a 20 százalékot. A további eszözések miatt a kártétel növekedhet. A lisztharman-fertőzés lassan terjed. Már a Dunántúli északi részén is megjelentek a tünetek a leveleken és a természetben egyaránt. A botritisz tüneteit a virágzást követően országsszerte megfigyelték a fürtökön. Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye néhány ültetvényében a megbetegedés a 20 százalékos mértéket is meghaladja.

A csapadékos időjárás kedvezett az alfala-varasodásnak, s a lisztharmanos fertőzöttség is erősödött. Győr-Sopron megyében már észlelték az almamoly második nemzedékének lárvakelését. Az aknázómolyok rajzása még mindig tart. A takacsatkák lassú szaporodása is megfigyelhető az almaültetvényekben, de még nem okoznak számottevő fertőzést. Baranya, Bács-Kiskun és Komárom megyéből jelezték a kaliforniai pajzstetű-hívek újabb rajzását.

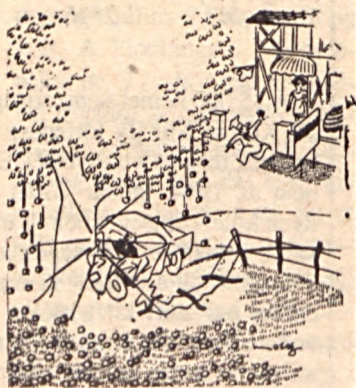
A körtefa-varasodás fertőzöttség is gondokat okoz. A körtelevél-bolhák a nagyüzemekben nem, csak néhány kiskertben jelentkezték. Zala megyéből erős körtelevél-gubacszúnyog fertőzést jeleztek.

Az őszibarackon lisztharman tüneteket észlelték Heves megyében. A keleti gyümölcsmoly második nemzedéke országsszerte rajzik, a barackmoly rajzását Győr-Sopron és Heves megyéből, valamint a főváros területéről jelezték.

A cseresznyén és a meggyen a blumeriellás levélfoltosság okoz erős fertőzést néhány ültetvényben. Főként Bács-Kiskun, Hajdú-Bihar és Heves megyében.

Súlyos burgonyavész fertőzöttséget is észlelték, főként a házikertben. A burgonyabogar második lárvanemzedéke Nógrád és Zala megyében már megjelent.

A hagymán, az uborkán és a sárgadinnyén erős peronoszpóra fertőzés okoz komoly gondokat.

— Húzd át a diórétest —
ma almáspite lesz!

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: A Szabó család. 8.50: Külpolitikai figyelő. 9.00—11.00: Napközben. 11.00: Peres, poros iratok. 11.10: Labirintus. 11.25: Rólunk van szó! 11.30: A kolumbiabogar. 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. 13.00: Klasszikusok délidőben. 14.10: Baleset. Mára Sándor naplója. 14.25: Zenei tükör. 15.00: Szórol szóra. Zenés irodalmi magazin. 16.00: Tizenhat óra. 16.10: Szívesen hallgattuk. Egy komisz köllök naplója. Metta V. Viktor regénye rádióra alkalmazva. 16.52: Filmzene. 17.00: PAF-mősor. 17.25: Ipargazdák. 17.50: Beszélgetés zenéről. 17.51: Weelkes: Mind áldja, dicseri őt — madrigál. 17.58: Diptychon. Varga Lajos Mártonnal beszélget Fábán László. 19.23: Hangerő. 20.00: Mozart: B-dúr vonósnégyes K. 589. (Budapest vonósnégyes) 20.24: Baletzene operettekben. 20.35: PAF-mősor. 21.05: „Muzsikának szép a hangja” 21.45: „Hajszálgyökerek” A nemzetiségek és zsidók emancipációja a szegedi országgyűlés előtt 140 éve. 22.00: Hírvilág. 22.30: Fűvészmusika. 22.50: Az állam én vagyok? De ki a kertem? Szél Júlia sorozata. 23.00: Erkel operáiból.

PETŐFI RÁDIÓ

8.05: Kölyökdió. 8.45: Táborelet Rákoskeresztúron — számítógépes tábor a Dózsa György Művelődési Központban. 9.05: Operettekvelőknek. 10.00—11.00: Rivaldafényben. 11.05: Világűrség. 11.10: Térkép és útravaló. 11.30: Balatonrádió. 12.10—12.58: Népzenei hangarchívum. 13.05: Sátán kapitány. Cyrano de Bergerac kalandjai. Louis Gallet regénye rádióra alkalmazva. 14.00: Lelátó. 14.30: Csáki Judit — újságíró portré. 15.05: Nostalgiahullám. 15.45: Törvénykönyv. 16.00: Heavy metal magazin. 17.05—21.00: Nyáridő. benne: 17.30: Gordiusz. 18.30: Pop-regisztr. 19.05: Jut eszünkbe... 19.30: A Poptarisznya dalaiból. 20.20: Egy hajóban. 21.05: Indul a bakterház. 21.33: Rólunk van

szól! 21.37: Gramofonszámok. 22.07: A Magyar Rádió Karinty Színháza. Az utolsó békeév — nosztalgiaim 1938-ból. 23.15: Az élő népdal. 23.25—0.14: Könyvzenei stúdióink új felvételeiből.

BARTÓK RÁDIÓ

9.08: Asconai Ünnepi Játékok 1988. Jorge Bolet zongorahangversenye a locamoi Szent Ferenc templomban. 10.50: Pillanatkép. 10.55: Maria Chiara operáriumát énekel. 11.10: Magyarán szólva. 11.25: Baletzene. 12.01: A Magyar Rádió és Televízió énekkara énekel. 12.33: Francia muzsika. 13.05: Pophullám. 14.00: Csajkovszkij: A cárnap cipellője. Négyfelvonásos opera. 16.47: A Bécsi Okteti felvételeiből. Közreműködik: Walter Panhoffer — zongora. 17.30: Zeneközben a magánosok. 18.30: A Magyar Rádió román nyelvű nemzetiségi mősora. 19.05: Opera-művészlemez. 20.00: Fialatok a seregben. 20.30: Leonard Bernstein vezényli a Bécsi és a New York-i Filharmonikus zenekart. 21.56: Napjaink zenéje. Hangverseny Kurtág György műveiből a berlini Filharmonia Kamaratermében.

TVI

9.00: Képművészet. 9.05: Tévétoma nyugdíjasoknak. 9.10: Az emberi test. Angol rövidfilmsorozat. 9.35: XX. századi portré. Joseph Heller. Angol film. 10.25: Mozgó. 10.35: Képművészet. 17.00: Hírek. 17.05: Pannon Krónika. 17.15: Hírek szerbhorvát nyelven. 17.20: Műsorajánlat. 17.25: Jéghideg háború. Angol dokumentumfilm. 18.15: Négy nap tévémsóra. 18.25: A technika 7 csodája. NSZK ismeretterjesztő rövidfilm-sorozat. 18.55: Műsorajánlat. 19.00: Reklám. 19.05: Esti mese. 19.15: Lottósorsolás. 19.20: Reklám. 19.25: Közlemények. Műsorajánlat. 19.30: Híradó. 20.00: Reklám. 20.05: Szomszédok. 20.35: Reklám. 20.40: Képes nóták kívánság-mősora. 21.10: Az utolsó látogató. Tévéjáték. 22.25: Tévtükör. 22.40: Ten-

gerentűli magyarok. Dokumentumfilm. 23.25: Híradó 3.

TV2

17.25: Képművészet. 17.35: TV2. 18.00: Telesport. 18.25: Gyerekeknek! 18.50: Torpedó. 19.00: Lengyel utak. Lengyel filmsorozat. 20.15: TV2. 20.30: Izlandi meglepetések. 20.55: TV2. 21.00: Híradó 2. 21.20: TV2. 21.30: Törvényes erőszak. Francia film. kb. 23.05: TV2. Napzárta.

SKY CHANNEL

6.30: Üzleti hírek. 7.00: DJ Kat Show. 9.30: Panel Pot Pourri. 11.00: Sullivanék. Filmsorozat. 11.30: Skykrónika. 12.30: Gond-fórum. 13.00: Egy másik világ. Amerikai filmsorozat. 13.55: Landscape Channel. 14.50: Változó világ. Filmsorozat. 15.45: Szeretni. Filmsorozat. 16.15: The Lucy Show. Vigjátéksorozat. 16.45: Fürtöske. Rajzfilmsorozat. 17.00: Visszaszámlálás. 18.00: Eurosport. 1.30: Landscape Channel.

SUPER CHANNEL

7.00: Hírek. 7.10: Időjárás. 7.15: Üzleti hírek. 7.45: Hírek. 7.55: Időjárás. 8.00: Egyveleg. 15.30: Tracking. 16.30: Forró drót. 18.30: Nino Firetto klipmsóra. 19.30: Allo, Allo. Vigjátéksorozat. 20.00: Áruháza. Amerikai filmdráma. 21.50: Világhíradó. 22.00: Kegyetlen vadon. Amerikai kalandfilm. 0.00: Hírek, időjárás. Egyveleg.

TV5

16.05: Hírek hegyezés. 16.55: Jazz In. 17.25: Visszhang. 18.05: Hírek, időjárás. 18.10: Pihenőidő. Éljen a sport! 18.30: Vágtató képzelet. 19.00: Számok és betűk. 19.30: Horgász-vadász magazin. 20.00: Filmklub. Az üres karosszék. 21.30: Csillag papiros. 22.00: Tv-híradó. 22.30: Időjárás. 22.35: Hiányjelek. 23.40: Eurodél. Magazinmősor. 0.45: Hiányjelek. 1.00: Műsorajánlat.

SAT1

6.00: Jó reggelt a SAT1-gyel! 9.00: Hírek, időjárás. 9.05: Tévébolt. 9.30:

Műsorelőzetes. 9.35: Niklaas, a flamandiai fiú. 10.00: Hírek, időjárás. 10.05: Közkórház. 10.50: Egészségvédő ötletek. 11.00: Hírek, időjárás. 11.05: Sebastian Kneipp, a vízdoktor. NSZK-film. 13.00: Tévétőzsde. 14.00: Horoszkóp, műsorelőzetes. 14.05: A vörös hajú Anne. 14.30: Monkee-k. Amerikai filmsorozat. 14.55: Az aranylovás. 15.05: Közkórház. 15.50: Ötletek konyhatündereknek. 16.00: Tévébolt. 16.25: Az aranylovás. 16.35: Bonanza. Westersorozat. 17.25: Ötletek autósoknak. 17.35: Hírek, időjárás. 17.45: Műsorelőzetes. 17.50: Sherlock Holmes és Dr. Watson. Angol bűnügyi sorozat. 18.15: Taxi. Vigjátéksorozat. 18.45: Híradó. 19.00: Szerencsekerek. 19.30: Törvényszék. Az orvos tudor. Amerikai filmsorozat. 20.25: Időjárás. 20.30: Cagney és Lacey. Krimisorozat. 21.25: Hírek. 21.30: Monsignor. Amerikai film. 23.40: Hírek, sport, időjárás. 23.50: Topics. 0.30: A profik. Angol krimisorozat. 1.20: Műsorelőzetes.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ

1. műsor: 15.00: Oktatómősor. 15.30: Hírek. 15.40: Rádásprogram. 16.30: Magyar híradó. 17.40: Műsorismeretetés. 17.45: Hírek. 17.55: Tv-naptár. 18.05: Számok és betűk. 18.25: Guldenburgék. Filmsorozat. 19.10: Időjárás. 19.13: Hírek külföldi turistáknak. 19.18: Rajzfilm. 19.30: Tv-napló I. 19.53: A mai sport. 20.00: Panorama. 21.05: Városnézőben. Szórakoztató műsor. 22.05: Tv-napló II. 22.25: Rádásprogram. Éjszakai műsor. Hírek külföldi turistáknak. 0.25: Hírek. 0.30: A pénteki műsor ismertetése.

2. műsor: 19.30: Műsorismeretetés. 20.00: Szórakoztató műsor. 20.45: Hírek. 20.50: A szellem zsarnokai. 21.20: Művészeti est. 22.50: A pénteki műsor ismertetése.

A Sky Channel, a Super Channel, a TV5 és a SAT1 műsorát részletesen közzé a Telehold.

Az országos hírű

PAKSIHALÁSZCSÁRDA

felvételre keres
a csárda bisztróba

jól szituált,

nem dohányzó

felszolgáló hölgyeket

*

Jelentkezés

személyesen a

csárda vezetőjénél

Hirdetésfelvevőt keresünk, magas jutalékkal!

(Telefon szükséges)

*****

Felvilágosítás:

(74) 16—277

(74) 16—603

Hirdetését telefonon is feladhatja:

(74) 16-277

(74) 13-603

(74) 11-133

(74) 14-626

*Kivételes különlegességek
kivételes kedvezmények
a SKÁLA Garay téri
divatáruboltunkban!*

Pólók, kosztümök, bakfis ingek,
szoknyák, fürdőruhák és gyermek
szabadidőruhák
40—50%-os árengedménnyel.

Esik... esik... esik... esik... az ÁR!

POND'S krém 152.— Ft helyett 110,— Ft

Flottír törülközők 70.— Ft helyett 50,— Ft

Pápai utcai papucs 557,— Ft

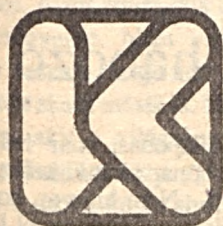
helyett 300,— Ft

a Szekszárd **SKÁLA** Áruházban,

1989. július 27.

D Á T U M

7

A KONZUM ÁRUHÁZ

(PÉCS, KOSSUTH TÉR)

REKLÁMÁRON KÍNÁLJA:

— Gyermek szövet pantallót	200,— Ft-ért
— Bakfis fekete vászon blézert	260,— Ft-ért
— Albán férfi farmernadrágot	260,— Ft-ért
— Strandtáskát	495,— Ft-ért
— Kristályvázát	680,— Ft-ért
— Fagylaltport: vanília	14,— Ft/csomag
— csokoládé	15,— Ft/csomag

ENGEDMÉNNYEL VÁSÁROLHATÓ:

— „Sorrento” Orion színes tv 37 900,— Ft helyett	36 900,— Ft-ért
— Videoton rádiómagnó 8 530,— Ft helyett	6 500,— Ft-ért
— BASF magnókazetta (Ferro extra) 164,— Ft helyett	150,— Ft-ért
— BASF magnókazetta (chromdioxid) 212,— Ft helyett	189,— Ft-ért
— „Berlinett” konyhai robotgép 2 890,— Ft helyett	1 490,— Ft-ért
— Mini kompresszor (12 V-os) (autógumik, gumimatracok, csónakok gyors, kényelmes felfújásához) 3 290,— Ft helyett	1 290,— Ft-ért

Árusítással egybekötött **DOPLETA** (csehszlovák gyártmányú)

KÖTŐGÉP BEMUTATÓT tartunk a II. emeleten,
július 25-én és 26-án.

A Dopleta 191 típusú kötőgép ára:

5 800,— Ft

Keressen fel, kössön velünk üzletet,
hogy köthessen otthon is!

A Paksi Atomerőmű Vállalat
felvételre keres

*1 főnyomdai reprodukciós fényképész
végzettségű férfi dolgozót,*

**legalább 5 éves szakmai gyakorlattal
és technikai végzettséggel.**

Bérezés besorolási rendelet szerint,

egyéb juttatások

a kollektív szerződés alapján

* * *

Jelentkezni lehet személyesen, illetve írásban,

részletes szakmai tevékenységre kiterjedő önéletrajzzal,

a Személyzeti és Szociális Igazgatóság Munkügyi Osztályán.

A kaposvári MDF két kezdeményezése

Meddig csillog a vörös csillag a tanács tornyán?

Az MDF kaposvári csoportja sok önálló és az ellenzéki társakkal közösen szervezett akcióban vett részt tavaly őszi megalakulása óta. Szervezői voltak a március 15-i megemlékezésnek, segítettek a helyi FIDESZ-csoportnak a Nagy Imre házán elhelyezett emléktábla elkészítésében, felavatásában. Minden héten nyitott fórumot tartanak a megyei művelődési központban, ahol többek között vendégül látták Szili Ferenc történész-levéltárost, akivel a nemzetudatról vitáztak. Brandtmüller Istvántól, a megyei tanács elnökhelyettesétől közelebbi információkat szereztek a Bécs-Budapest Világkiállítás megyei előkészületeiről, az idegenforgalom helyzetéről. Az elmúlt két hónapban — az ellenzéki szervezetek közül elsőként — falusi szervező körútra indultak, hogy felkészüljenek a majdani választásokra, és kiváltságok saját lehetséges jelöltjeiket.

lobogó csak akkor kerülhet a tanács tornyára, ha onnan előtte a vörös csillagot eltávolítják.

— *Miért zavarja Önöket az a csillag?*

— Mert egy pártnak a szimbóluma, nem Kaposvár lakosságáé. A népképviselőletén csak nemzeti jelvény lehet. A csillag levételét mi már az év elején kezdeményeztük, de akkor pénzhiányra hivatkozva elutasították bennünket.

— *Mi volt a másik kezdeményezés?*

— A Somogyország legutóbbi számában megjelent egy írás, volt megyei vezetők lakásvásárlásáról. Két úr olyan állami lakást vásárolt, melyet nem sokkal előtte felújítottak. Elnökségünk levélben fordult a tanács végrehajtó bizottságához, melyben felszólítottuk őket, hogy hozzák nyilvánosságra 30 napon belül öt évre visszamenőleg azoknak a névsorát, akik állami tulajdonú lakást vásároltak. Az adatok között szerepeljen a lakások vételára, komfortfokozata, alapterülete, a szobák száma, az utolsó felújítás időpontja, a felújítás költsége, és az ezt elvégző cég neve. A vb. által elkészített anyagot bocsássák a városi érdekegyeztető fórum és a lakosság rendelkezésére.

Fórumot tartottak többek között Nagyberkiben, egy héttel ezelőtt Nagybjamban, ahol két új kezdeményezésük is szóba került. Ezekről kérdeztem Hódos Győzöt a csoport ügyvezető elnökét.

— Dr. Barna Lajos a városi tanács vb. titkára véleményét kért tőlünk a tanácsnak arról a kezdeményezéséről, hogy augusztus 20-án a tanács háza tornyára felvonják a nemzeti lobogót. Mint írta, szeretnénk összegyűjteni a társadalmi szervezetek véleményét a vb. augusztusi ülésére. Elnökségünk megtárgyalta a javaslatot és úgy döntött, hogy nemzeti

Felmerült az is, hogy hivatalos vizsgálatot kezdeményezzünk, de adatok hiányában nem akarunk vaktában lövöldözni. Nem vádaskodni akarunk, hanem a helyzetet szeretnénk tisztázni.

Gy. Á.

Holnapi számunkból megtudhatják, hogy hol és kiknek fogták csapdákkal a nagyvadakat.

Santamaria sem Szent Mária

Ki kába Kubában?

Egy magas beosztású amerikai kormánytisztviselő kedden azzal vádolta Kuba vezetőit, hogy hosszú időn át tudtukkal és beleegyezésükkel folytatott kábítószer-kereskedelmet Ochoa tábormok és július 13-án vele együtt kivégezt három társa.

Melvin Levitsky, a kábítószer-ügyekért felelős vezető külügyminisztériumi illetékes kedden egy képviselőházi meghallgatáson úgy vélte, hogy a tábormok és más magas rangú tisztek kivégzése aligha tudható be a kábítószer-kereskedelemben való részvételük hírtele „felfedezésének”.

Az egész tárgyalás „elejétől a végéig gondosan koreografált kirakóper volt. Alig hihető, hogy a kubai belügyminisztérium vezető beosztású munkatársai, miként azt a vádirat állította, két éven át folytathatták volna közvetítő tevékenységüket Fidel és Raul Castro tudta és beleegyezése nélkül.” — jelentette ki Levitsky a képviselői előtt. Szerinte az Ochoa tábormokot és társait halálra ítélt katonai bíróság egyik tagját, Aldo Santamáriát, az Egyesült Államokban úgy tartják számon, mint aki maga is részt vesz a Kubán át érkező columbiai kábítószer-kereskedelmi kereskedelemben.

A miniszterhelyettes szerint Washingtonnak bizonyítékai vannak arra nézve is, hogy Kuba folyamatosan támogatja az Egyesült Államokba irányuló kábítószer-kereskedelmet, ám egyes ügyeket néha a nyilvánosság elé tár, s „meg is bünteti a bűnösöket”, hogy kívülállását bizonyítsa.

BÜSZKE MINDEN HÁZIASSZONY konyhája jó hírnevére, válogassa meg tehát fűszereit, hogy a jó hírnevét oszamba ne essék!

Páratlanul legjobb fűszer a KÁLMÁN-féle szabad.

BIBORPAPRIKA.

Igy hirdettek hajdanán...

Még nem változik az idő

Délen és nyugaton túlnyomórészt borult marad az ég, újabb esők, délután néhol zivatar várható.

Északkeleten csak néha növekszik meg a felhőzet, legfeljebb néhol valószínű zivatar.

A mérsékelt északkeleti szél csupán zivatar idején erősödik meg.

A legmagasabb nappali hőmérséklet délnyugaton néhány fokkal 25 fok alatt, másutt 25, 30 fok között várható.

8

1989. július 27.

Szovjet—magyar együttműködés

Díszpaci helyett diszpécser

Negyven éve, 1949. július 26-án írták alá magyar—szovjet tudományos-műszaki együttműködésről szóló megállapodást.

— *Miként értékelhető ez a negyven év?* — kérdezte Sárcz Józsefet, az OMF B osztályvezetőjét az MTI munkatársra.

A tudományos kapcsolatokban kiemelkedik a szilárdtest-kutatás terén kialakított együttműködés. Ma már az alapvető kutatások mellett egyre nagyobb szerepet kapnak az alkalmazás-orientált fejlesztések. Így például a mikroelektronikai kutatások, a lézerek technológiai alkalmazása, az üvegfémek és szerves vezetők előállítására, a mérés-automatizálás új megoldásai. Magyarországról rész vesz az úrkutatási programban. Kiemelkedő eredménye a magyar tudományok és a Halley üstökös kutatására szolgáló VEGA-műszerek elkészítése. Több tudományág hazai fejlesztéséhez adtak segítséget a szovjet tudósok, kutatóhelyek. Az elmúlt évtizedekben több mint 7 ezer magyar szakember szerzett diplomát speciális szakmákban a Szovjetunióban. Mintegy ezren tudományos fokozatot értek el. Magyarországon több mint ezer szovjet hallgató tanult ebben az időszakban.

A KGST-tagországok 2000-ig szóló komplex programjában a magyar és a szovjet szervezetek gazdasági érdekeltségük alapján kapcsolódnak be. A munkák nagyobb részét magánjogi szerződések alapján végzik. Ettől azt várják, hogy az együttműködés eredményessége javul. Így mintegy 80 új vagy korszerűsített termék ipari alkalmazására, gyártására kerülhet sor. Megemlíthető például a vasúti automatizált diszpécser-központ, a geofizikai kutatások adatait gyűjtő és feldolgozó mozgatható laboratórium, a különféle célú lézerek, a gépjárműipari hegesztőrobotok, az atomelektromos hulladék-törmölő, a különleges vágószerszámok fejlesztése. Három szovjet kutatóhajót szereltek fel a közösen kifejlesztett és Magyarországon gyártott automata fedélzeti számítógépes rendszerrel az oceanológiai adatok gyűjtésére, feldolgozására. A közös munka eredménye például a bányászati digitális összegező robbanásbiztos szeizmikus kutatóállomás létrehozása is.

— *A két ország közötti elszámolási nehézségek miként hatnak a tudományos-műszaki együttműködésre?*

— A tudományos-műszaki együttműködésben is a kereskedelmi kapcsolatokra jellemző helyzet alakult ki, vagyis a magyar szállítások értéke meghaladta a vásárlásokét. A közös kutatások, fejlesztések keretében szállítandó mintaberendezések, termékek, szolgáltatások értékesítése így rendkívül nehezzé vált. Hosszú tárgyalásokat követően — egy meghatározott kontingens alapján — múlt évtől az együttműködő szervezetek már a kereteket ugyan figyelembe véve, de szabadabban adhatják el egymásnak ezeket az eszközöket, szolgáltatásokat.

Nem könnyű jó útra térni

Egy férfi jött velem szemben az utcán, egy idegen. Már vagy ötven méterről észrevettem, hogy — hm — a ruházata nincs rendben. Vagyis, hogy nem fogadta meg azt az egyes közintézményekben olvasható figyelmeztetést, miszerint „Távolság előtt ruházatát hozza rendbe” ...

Gondoltam, szólni kellene neki. „Uram, ha megengedi... Az ön nadrágja nyitva...” Igen, felebaráti kötelességem lenne szólni. Több is: férfitársi szolidaritás diktálja ezt. Elvégre magam is járhatok így, jártam is már, nem szólt senki, csak este vettem észre, hogyan csatangoltam naphosszat. Nem járja ez, miért kerüljön szegény feje nevelésügyi szituációba. Amúgy sem látszik valami életművésznek, sikeres denének. Kijuthat ennek bőven a kudarcközből és felsülésekből, ahogy látom. És látnom egyre jobban, mert már csak húsz méterre van: „Uram, nyitva a nadrágja, ha nem veszi zokon szavamot” — így szólok majd hozzá, és a legbarátságosabb arcomat öltöm fel. Mert vigyázni kell, kényes dolog ez, sértődékenyek az emberek. Ez is azt hiheiti majd, hogy gúnyolni akarom. „De uram, ne nézzen rám ilyen megütözéssel, csak segíteni szeretnék...”

A férfi már egészen ideért. Megnézem az ábrázatát. Úgy látszik, furcsállja a tekintetemet; félrekapja az arcát, aztán visszafordítja rám. Most már kissé mögém is került. Bosszús képpel méreget egy pillanatra, aztán megy tovább. Nyitott sluccel. Utánaszólhatnak, de már nem merek; még hangos jelenet adódhat. Kell ez nekem? Eh, ördög vigye, ezt elpasszoltam.

Egyszer akartam kedves és előzékeny lenni, és lme, nem volt bátorságom hozzá. De ő is tehet róla. Hát hogyan legyen jó az ember, hogy térjen jó útra, ha ilyen bizalmatlanul méregetik?

—6—

Katona a NATO-nál

Jazov, a hadi habozó

A hidegháborús időknek vége — jelentette ki egy keddi londoni sajtóértekezleten Dmitrij Jazov hadseregtábornok, szovjet honvédelmi miniszter, aki aznap érkezett négy napos látogatásra a szigetországba. Jazov most először tesz hivatalos utat egy NATO-országban.

A szovjet honvédelmi miniszter brit kollégájával közösen tartott tájékoztatóján pozitívan értékelt a közepes és rövidtávú hatótávolságú rakéták megszemmisítéséről kötött szovjet—amerikai egyezményt, de hangsúlyozta: két másik kategóriában, a hadászati támadó fegyverzetek, illetve a hagyományos fegyveres erők csökkentéséről folyó párhuzamos tárgyalásokon még számos probléma vár megoldásra. Jazov épp emiatt skeptikusnak nyilatkozott arról a korábbi amerikai elképzelésről, hogy a hagyományos erők és fegyverzetek csökkentéséről szóló

megállapodást már hat-tizenként hónap alatt ki kellene dolgozni. „Nem hiszem, hogy ezt a célt ilyen gyorsan el lehetne érni” — mondta a szovjet katonai vezető, hozzátéve: a nagyhatalmak európai fegyveres erőinek plafonja körüli vita például továbbra is a megállapodás egyik akadályának számít. Brit kollégájával folytatott keddi tárgyalásairól szólva Jazov elmondta, hogy azokon szóbeszédet kötött a megállapodás egyik akadályának számít. Brit kollégájával folytatott keddi tárgyalásairól szólva Jazov elmondta, hogy azokon szóbeszédet kötött a megállapodás egyik akadályának számít. Brit kollégájával folytatott keddi tárgyalásairól szólva Jazov elmondta, hogy azokon szóbeszédet kötött a megállapodás egyik akadályának számít.

Halál úton, halál vízben

Lovasberény kölerületén Herman László 41 éves kereskedő, székesfehérvári lakos személygépkocsijával az árokba hajtott, és egy fának ütközött. Herman László életét veszítette. A baleset okának tisztázására a rendőrség vizsgálatot folytat.

Fajszt belterületén egy útkanyarban Molnár Attila 15 éves helybéli

tanuló segédmotoros kerékpárjával kisbőrdőtot, egy villanyoszlopnak ütközött, s életét veszítette. A vizsgálat eddigi adatai szerint Molnár Attila nem az útviszonyoknak megfelelő sebességgel közlekedett. Az ügyben a vizsgálatot a rendőrség tovább folytatja.

Balatonalmádiban fürdés közben a Balatonba fulladt Varga István 18 éves tanuló, nyúli lakos. Balatonfüreden fürdés közben a Balatonba fulladt Urge József 47 éves építésvezető, budapesti lakos. Mindkét baleset körülményeinek vizsgálatát megkezdte a rendőrség.

A Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. napilapja. Főszerkesztő Bába Iván. Főszerkesztő-helyettesek: Czákó Sándor és dr. Tóth Gábor. Külföldi tudósítók: Szalai Attila (Varsó), Zirkuli Péter (Párizs) és Vig József (Torontó). Munkatársak: Bálint György, dr. Borócz István, Gadó György, Kapfinger András, Györfy Árpád, Mátay Mónika, Mészáros Tamás, Tamási János, dr. Tóth Edit, Veress Éva, V. Horváth Mária, Wágner Dezső. Kiadja a Dátum Lap- és Könyvkiadó Rt. Felelős kiadó: Földi István ügyvezető igazgató. Szedés és tördelés: Babits Kiadó. Felelős vezető: dr. Károly István. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 7100 Szekszárd, Bajcsy-Zsilinszky u. 7. Tel.: 16-277. Nyomja a Szekszárdi Nyomda Vállalat, Szekszárd, Széchenyi u. 46. Tel.: 11-422. Felelős vezető: Benizs Sándor igazgató. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármelyik hírlapkiadású postahivatásnál, a kézbesítéssel, a Posta hírlapüzleteiben és a hírlapelfizetési és lapellátási irodánál (HELIAR). Budapest XIII., Lehel u. 10/A. 1900, közvetlenül vagy postaiutalványon, valamint átutalással a HELIAR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmal. Előfizetési díj egy hónapra 115,- Ft, negyedévre 345,- Ft, fél évre 690,- Ft, egy évre 1380,- Ft. Indexszám: III/PNL/31/TO/1989 ISSN szám: 0864-9170